

+ Soványság +

Szép és telt testüdmokat keleti erő-
porok által kiütetve: Páris
1900, Hamburg 1901, Berlin 1903,
6-8 hét alatt 30 font súlyyara-
podás, garantált ártalmatlan. Or-
vosilag ajánva. Szigorúan lelki-
ismeretes. Nem szédülés. Számos
köszönőirat. Ára kartonként
használati utasítással, postautal-
ványval vagy utánvétellel, de portó
nélkül 2 márká. Hygien. intézet.
D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 57, Königgrätzerstrasse 78
Budapesten kapható Török József
gyógytárban Király-u. 12. 12403

Ingyen és bérmentesen!
küldöm meg
mindenkinek
nagy és gazda-
gon illusztrált
főrajzjegyzé-
ket 3000-nél
több képpel
mindennemű
szóló, jó és ol-
csó zeneművek-
ről, cs. és kir.
udv. szállító

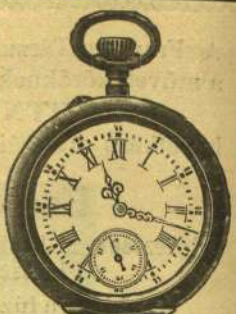
Konrad János
zeneműszállító-
háza Brúx 482.
(Csehország.)

Tannálóhegedű vonó nélkül csak
K 4.80, 5.50, 6.—. Heggedűvonó
K —.80, 1.—, 1.40 és felebb.
Csütérák, harmonikák stb. rakta-
ron. Tessék katalógust kérni. 12076

Bejegy. mint! **FŐLSEGES ILLUZIÓ!** Tör. védél.
A karácsonyfa legpompásabb díszé
mely egyetlen készletén családán sem hiányozhat, az általam megjavított
brilláns karácsonyfa-angyal-esőngetés

Legújabb üveg karácsonyfadísz.
12 db. villogó, gondosan kartonba
csomagolva, a tárgyak nagysága és ki-
vitele szerint K —.40, —.60, —.70,
—80, 1.—, 1.20, 1.50, 2.—, 6 db
kartonban, a tárgyak nagysága és ki-
vitele szerint K —.75, —.90, 1.—, 1.20,
lametta (angyalhajú) ezüst vagy arany,
borítékanként K —.10, díszodrony
100 db K —.20, láncok üveggolyó-
lyókból 1/2 egész 2 m hosszúságig,
a golyók nagysága szerint K —.90,
—95, 1.20, 1.40. Karácsonyfa-
gyertyácskák, 24 db kartonban K —.50,
nagyobbak 15 db kartonban
K —.58, gyertyatartó uctajka K —.30.

5 korona!
Valódi svájci rendszerű
Roskopf-patent-anker-
remontoir-óra masszív és szol-
id huzingóval védve. Svájci
ankermű, valódi védelmi márkával
ellátott nikkelokból, eszük-
fedellel, tojásdad kongyellel,
36 óráig járó (nem 12 óras óra)
díszített és aranyozott muta-
tók, pontosan regulálva. 3 évi
kezeségi levéllel, darabkéként
K 3, 3 db K 14. Másféleper-
mutatókkal K 6, 3 db K 17.
Leggazdagabb választék
főrajzjegyzékben.

723. Pénztárczák egy drb
világosbarna sálbanbőről,
nagy fűző-táskával, 4 rekesz-
szel, belső rugókonnyel, nik-
kel-huzózárral, 9 cm hosszú,
6 cm széles **K 1.50.**
7202. sz. Olesó, jó pénztár-
ca egy darab erős sima bőr-
ből összehajtv. elsőrendű
marhabőr csapítókkal, 4 re-
keszes és bilincsével, 9 la-
kattal, 9 cm hosszú, 6 cm szé-
les **K 1.35.**
Jobbfajta pénztárczák K
1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50,
3.80, 4.20 és felebb.
Tessék katalógust kérni!

Karácsonyi jutalom! Minden t. cz. vevő, a ki a szeptember 1. és november 30. közti idő-
ben egyszerre 40 koronányi levelélt megrendelést tesz, karácsonyi
ingyen-jutalom gyűjteményét a 4343. számú riadó-ébresztő éjjeli világitó mutatólappal és egy 1908-ra szóló
napárát kap melléssomagolva.

Kieserés megengedve, vagy pénzrisszadás, tehát nincs koozkázat!
Szállítást utánvétellel vagy előre fizetés mellett. A megrendelés lezárásáig a postautalvány
levágási szelvényén eszközölhető. Okvetlen szükséges, hogy a megrendelőleveleken vagy kártyákon
meg legyen jelölve, utánvétellel kívántatik-e az áru vagy pedig elment már az összeg utalványval. Ugyisntén
érdekeben áll minden megrendelőnek a megrendelést december 15. díke előtt beküldenie, mert a posta ezen
időn túl, a nagy törlés miatt, nem szállít olyan gyorsan, mint normális forgalom mellett. A megrendele-
sek tehát idejében intézendők.
Cs. és kir. udv. szállító **Konrad János** első öragyára Brúx 2004. sz. (Csehország).
Tessék legújabb árjegyzékemet kérni 3000 képpel, mely önnek azonnal ingyen és portómentesen megküldeték.

Antiptysin
indományos alapon készült
hajszesz, mely a fejbőrt
erősíti, a hajnövést elő-
mozdítja. Rendes haszná-
lat mellett a haj sűrű és
hosszu marad. A megőszít-
léstől, kopaszodástól
megóv! Oszse nem tévesz-
tendő más értéketlen haj-
szeszekkel.

Antiptysin
telülmul minden más szert,
mely a hajhullást okozó
betegséget megszünteti és a
fejkorpát eltávolítja. Per-
tőlentő hatásánál fogva
birtos óvszer ragályos haj-
és szakál-betegségek ellen.

Főraktár: **Dr. EGGER**
«NADOR» gyógyszeriára
Budapest, VI., Váci-körút 17.
Thalmayer és Seitz
gyógyszer nagykereskedő
Zrínyi-utca 3. 12284

MARSCHALKO LEO
gyógyszerész
Török-Szt.-Miklós
készítménye.
1 üveg ára 2.50 K.
Haszn. utasítással együtt.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ÓRAÜZLETE.

Alapított
1847.

Brausweller János
Szegeden. Ca. és kir. kizárólagosan
szab. chronometer- és műórák. Főtalálója
a remontoir ingabárkák
stb. stb.

**ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközölteknek.

Hirdetmény.
Ezennel közhírré tétetik, hogy a Magyar Kirá-
lyi Szab. Osztályorsjáték (XX. sorsjáték) 6.
osztályának húzása 1. évi szeptember hó 25. től
október hó 24-ig tartanak meg, még pedig a követ-
kező napokon:

**szeptember 25, 26, 27, 28, 30,
október 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11,
14, 15, 17, 18, 21, 24-én.**

A húzások mindig d. e. 1/2 órák kezdődnek és
a magyar királyi ellenőrző hatóság és kir.
közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a
M. kir. szab. Osztályorsjáték húzási ter-
mében. A sorsjegyeknek a 6. osztályra való megújítása
a játékterv szerint, minden igény különbeni elvessz-
tésének terhe alatt 1907. évi szeptember hó 18-ig
eszközölnöd. 12412
Budapest, 1907. évi szeptember hó 8-án.

M. Kir. Szab. Osztályorsjáték Igazgatósága.
Lukács. Hazay.

AHN-ERÉNYI
Gyakorlati tanfolyama a
német nyelv
magánuton való gyors, al-
apos és könnyű megtanu-
lására.

Nyelvtani jegyzetekkel.
Tizedik kiadás.
Ára egész vászonkötésben
2 K 20 fillér.

Kiadja **LAMPEL R.**
könyvkereskedése (Wodia-
ner F. és Fiai) r. t. Buda-
pest, Andrassy-ut 21.
és minden könyvkereske-
desben kapható.

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban,
Budapest Egyetem-u. 4.

**MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER**
természetes egyénes
SAVANYÚ VÍZ.

Az összes fővárosi és vidéki
elemi-, polgári-, közép-, felsőbb leány-,
kereskedelmi és magán iskolákban
használatban levő

**tankönyvek és
segédkönyvek**
a legújabb kiadásokban kaphatók

**Magyarország legrégibb és legnagyobb
tankönyvkereskedésében:**
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz.

Postai megrendelések a beérkezés napján elintéztetnek.

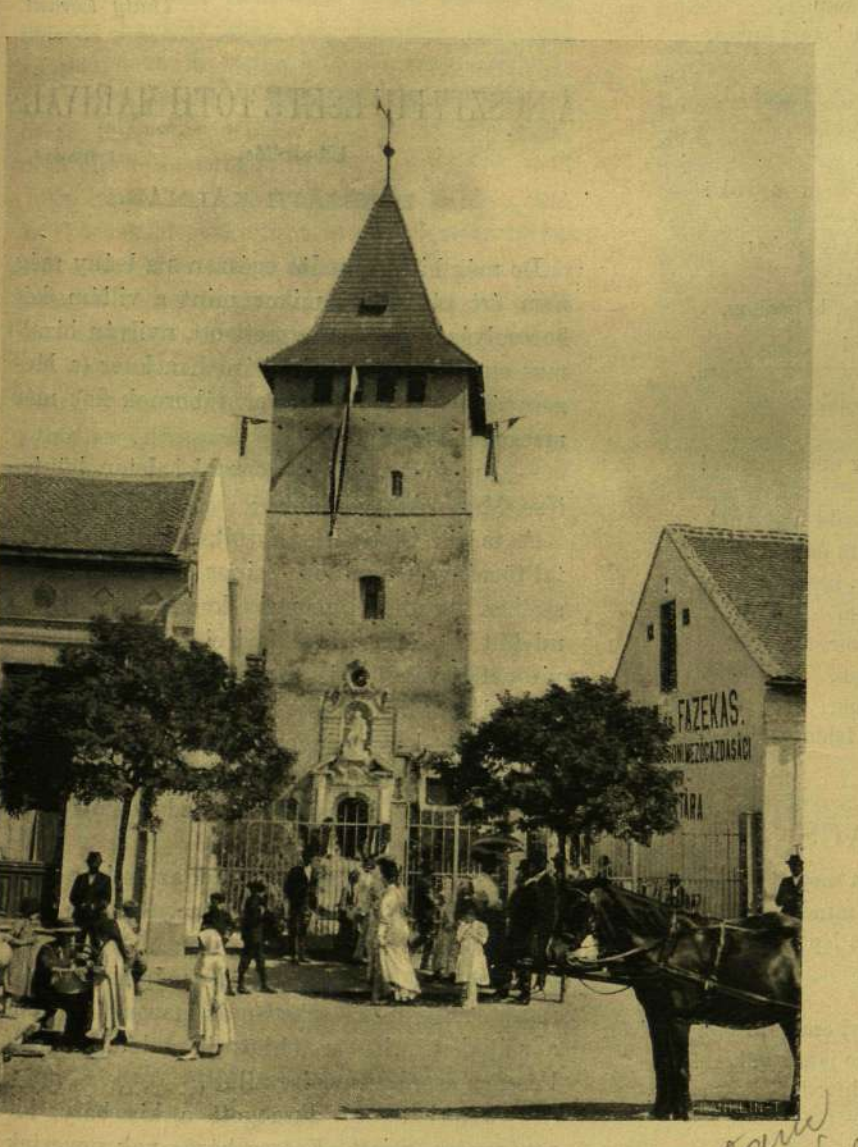

VASÁRNAPI UJSÁG

38. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, SZEPTEMBER 22.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-határozott vilájdíj is eszolandó.

A NAGYSZALONTAI CSONKA-TORONY ÁTALAKÍTVA, AZ ARANY-EMLEKKEL.

ARANY JÁNOS.

Á LLOTTUNK vízének mélységei felett... Tündöklő, ősi verőfény
öntötte el a csonka tornyot s a híres hajdúfészeknek Toldi Mik-
lósról nevezett nagy terén összesereglettek a hajdúk utódai, hogy
az országos küldöttségekkel egyetemben részt vegyének Biharország
legnagyobb fia szobrának leleplezésén.

Arany János költészetének gyökerei mélyen nyúlnak bele szülő-
városa s egész nemzete megszentelt hagyományába. Nemzeti multunk
szeretete s a fajához való őszinte ragaszkodás rajzolatják meg vele
költői világának tipikus, magyar alakjait. Senki jobban nem ismerte
nemzetünknek ezer éven át leszűrődött alaptermészetét, komoly méltó-
ságát, szűzi tartózkodását, tréfás humorát, sirvavidágását. Hatalmas
tehetsége, teremtő lelkének ereje hasonló kedves hősenek, Toldinak
erejéhez, ki méltatlan helyzetéből diadalmasan emelkedik magasra s
mindkettő diadala egyaránt a magyarság győzelmét hirdeti. Nincs erő-

ARANY JÁNOS SZOBRA NAGYSZALONTÁN. — Szocsák Ferenc szobornívő.

A SZALONTAI HÖLGYEK KOSZORÚJÁT VISZIK ARANY JÁNOS SZOBORÁHOZ.

Imre mondotta, nagy hatással rajzolva meg azt a viszonyt, mely Aranyt szülőföldjéhez fűzte. Mély benyomást tett az az ígérete, hogy az Arany-Egyesület legközelebb a csonka torony közelében kisedővót szándékozik állítani, melyben szegény szalontai gyermekek nyernek elhelyezést.

Heinrich Gusztáv megható szavakban tette le az Akadémia koszorúját. Beöthy Zsolt annak a Kisfaludy-Társaságnak kegyeletét tolmácsolta, mely először koszorúzta meg Arany költői működését. Megható volt ezek mellett a falusi jegyzők megemlékezése legnagyobb kartársukról.

A dalárda éneke után a közönség a kaszinóba vonult, hol az Arany-Egyesület díszközgyűlést tartott.

A szokásos ünnepi bankett után a vendégek szétszórtak. Csend szállt Nagy-Szalonta városára s a romjaiból újraépült csonkatornyot, a beléje helyezett szoborral együtt halvány fény nyel vonta be az éjjeli hold. Törökverő hőskísasfészkéből békeséges oltár lett, a hála és kegyelet oltára, mely a maga tiszta tüzevel ép oly biztosan őrizi Szalonta városát az ellenség támadásaival szemben, mint századok előtt a háromszáz vitézek hazaszeretete.

Miklós Elemér.

KÁVÉHÁZBAN.

Rajta no fiuk, szaporán,
Kocziatsatok vélem!
Látjátok, mily árva vagyok,
S a bitang, szemtelen
Élet mögöttem hogy kacag!
Elszedte minden javamat,
Azután itt hagyott.
Kaczaghat is, fiuk;
Mert én egy kifacsart rongy vagyok!

Most aztán minden odavan,
Nem várok semmi jót.
Gyerekek, láttatok-e már
Elsülyedni hajót?
Hatalmas látvány, mondhatom:
Alig van szebb s nagyobb,
Hígyjétek el, fiuk;
Én is ilyen hajó vagyok!

De azért mégse szánjatok,
Meg nem érdemleném.
Sekély tó poshadt felszínén
Sohase jártam én.
Tajtékos tenger zöld vize
Hol vert, hol ringatott.
Férfi voltam, fiuk.
Ma már csak pusztá váz vagyok!

TANÁCS.

Ifjú lány, higgy nekem, ha még tán nincs elkésve:
Víg véglegényt keress, ki mindég csak mosoly,
A hangja cseng, szilárd a lépte
S nem álmódva bolyg.

Légy nagylelkű! Ne hagyj eszalódni annyi szívet,
A magadéval is, bohó, ne játssz vakon!
Ne légyen túlgengéd a híved,
Mert megbánod nagyon.

Természetől ki vagy oly gondtalan s mosolygó,
Kerüld a bús szívet, hol gond csak gondra nő;
A gyöngédség nagyon borongó
S nagyon követelő.

Egy álmatsg barát éltednek csak borút ad,
Bús árnya, érezed, a mint hozzád tapad,
Felhőbe vonva lázas útat,
Min szépséged halad.

Ha a hamis vadász könnyelmű kedvteliséssel
Lágy finom hálóját rád is ejtette már,
Még egy könnyű szárnyrebbenéssel
Elszállhat a madár.

S nem tudhatod, milyen sok üdvőt szórna porba
Gyermekszeszélyből egy kegyetlen, dőre tett,
Szevedtől oly zsákmányt rabolva,
Mit ajkad illetett.

Midőn a szenvedély, mint buborék a léghen,
Mit egy fájt, szelid sóhaj fuvalma fűj,
Szétfoszlik egy felhő kódében,
Mely már ott tornyosul.

Légy nagylelkű! Kiméld ábrándozóktul bájad,
És hnyrd be szép szemed a csalfa szók előtt,
Ama kelő napfénybe bágyadt
Homályt keresnek ők:

Szelid nő kell nekik, kit egy könnyű lehellet,
Mint sást az esti szél, megingat újja közt,
Kinek szívében menhelyre lennek,
Bölcsőre karja közt.

Ki végtelen szelid: enged sok dőro vágynak,
Csöndes vagy izgató gond közt ver a szíve,
Mely néma gondja hű anyáknak,
Mert gyermek a neve.

Kell nekik egy tanú a munka bőszejába,
Egy lélek, mely, tudják, csak rájuk gondol ott,
És kell a szív szelíd magánya,
Hol egy csók imbolyog.

Ifjú lány, higgy nekem, keress hozzád hasonlót!
Ki ily nagyon komoly, ne válaszd, jól vigyázz!
Nem lenne egyitek se boldog,
Bár egyik sem hibás!

Sully Prudhomme után francziából:

Thaly Loránt.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MKKSZÁTH KÁLMÁN.

De még ki se mondta egészen s a leány még nem ért rá felelni, mikor mint a villám, két koresolyázó gavallér termett ott, nyilván bizalmas emberei. Az egyik báró Krackner (a Mezőnyén lakó nyugalmazott tábornok fia), már messziről kiabálta:

— Így kell a kis gonoszoknak! Isten büntetése. Megszökött előlünk.

A másik Sipos István volt, a bontóvári fiatal törvényszéki elnök, csinos ember és nagy stréber. Azonfelül pompás koresolyázó, a ki, mielőtt megállt volna Mari előtt, egy művészi pirouettet vágott ki, a mi a koresolya-sportban olyan virtus, mint mikor a legszebb írású hivatalnok kacskaringós manu propriát vagy czirádát kanyarít ki a neve végén pont helyett.

— Maga is itt van? — esodálkozott Tóth Mari. — Látta?

— Hogyne! Hiszen nem vak az ember, hogy a csillaghullást se vegye észre. Úgy nézem, megoldódott a koresolyája.

S abban a szempillantásban már le is kupo-rodott, féltérde ereszkedve és igazgatni kezdte a szíjjakat, mire az ehhez készülődő Noszty Ferencz szerényen félre állott.

— Saprísti! — duzogott a kis báró, kit soványsága miatt «Keszeg báró»-nak neveztek a bakfisch-körökben, — mindig elszedi ez az ember előlem a legjobb falatokat. Pedig én voltam itt az első egy lóhoszszal. Az enyém volna a koresolyamegigazítás joga.

— Ne haragudj, kis báró, — kérelte kedélyesen az elnök, — inkább vegyük úgy, hogy a te nevedben igazítom fel a Mari kisasszony koresolyáját.

— Az nem megy.

— Dehogyan nem. Ha a király nevében igazítom az emberek ügyeit-bajait, miért ne igazíthatnám a koresolyákat Krackner báró nevében?

— Azért, mert én nem vagyok király.

— De a kinek igazítom, az királyné.

— Ugyan, ugyan! szégyenleljék magukat! Hát nem tudnak valami okosabbról beszélni? — feddette őket Mari. — Bárcsak királyné volnék!

— No, ugyan mit csinálna?

— Nyomban fölmenteném mind a kettőjüket a szolgálattételtől.

Vidáman mosolyogtak ez évelődésre, pedig volt benne egy kis komolyság is. A kisasszony olyanformán érezte, hogy az urak gyors megérkezése valami kellemes helyzetből zökentette ki, de mindez csak zavarosan jelentkezett fejecskéjében. A feltűnő hasonlatosság lepte meg, de még azzal se volt tisztában, hogy valóságos hasonlatosság-e az, vagy csak emlékeztetés a somlyói vadászra. És a hang is, esodálatos, mintha a hang is az lenne. Meglehet, képzeldés, beteges érzékek, homályos álmok üznek vele csalfa játékot. Noszty Ferencznek, az új szolgabírónak mondta magát. A Nosztyak nagy urak, templomok patrónusai. Hatalmas középületek, romban heverő várfalak beszélnek róluk, a közterekben felfüggesztett ősi arcképek, buzogányos, pánczélos lovagok viselik ezt a nevet. S maga ez a Noszty Ferencz, mint a náluk megfordult vendégek elbeszéléseiből tudja, előkelő, finnyás úrfi, volt huszártiszt, a ravasz, hatalmas képviselőnek a fia, mit keresett volna a pápai csizmadiák és mesterlegények közt? Bolondság ilyesmit elképzelni és mégis sokért nem adta volna, ha csak egy perzig hagyják még vele beszélni, csak még egyszer nézhetne volna meg jól, csak még egy-két szavát hallhatta volna. Mindezek torlódtak össze fejében, s szívébe nyilallott ez a vágy, nem birt tőle szabadulni.

De hasztalan, vége volt, elmúlt, mint a füst, az érdekes idegen eltűnt a sok bábész tarkabarka úri nép közt s tekintetével nem merte kutatni, nehogy a gavallérok észrevegyék, a kik már az imént is szinte bántó módon szorították hátra Nosztyt, mintha boszankodnának, a miért fölemelte, mintha valami olyanba ütötte volna az orrát, a mi az övék.

Ohó, drága uracsák! Még nem vagyunk annyira! Kezét mérgesen ökölre szoritotta. De ki vette volna azt észre? Hiszen a keze a mufiban volt.

A két gavallér közrevette, mindenik egy-egy karját fogva, elvitték onnan, sebesen röpül a tova hármában, mint a nyíl. Az volt a helyzet, hogy Tóthné a két ifjúra bízta Marit, Mari pedig azzal pajkoskodott, hogy meg akart tőlük szökni, természetesen csak játékból. Egy ilyen megszökésnél esett le az imént, — a két «szandár» megfogta és erőszakkal utatartta fel és le a nagy jégmezőn. Csak mikor már elfáradtak, hagyták, hogy egy kicsit kifújja magát és hogy ők egy kicsit udvarolhassanak. Mari azonban szemlátomást ünta magát s kedvetlenül felegetett arra a tömérék badarságra, a mit az aranyifúság udvarlásnak nevez. Minden jel oda mutatott, hogy most is meg akar szökni, de most már talán nem is egészen játékból.

A két szandár minden mozdulatát, minden tekintetét leste, — a tekintetének pedig nem birt parancsolni, hogy ne kutasson, valahányszor a tónak a kastély-kert mögötti széléhez ért, a hol a vendég urak és hölgyek, paraszt menyecskek, suhanczok nézték a festői látványt.

— Keres valakit? — kérdé a gyanakodó Krackner.

— Azt hiszem, — felelte gépiesen.

— Hogyan? Maga nem tudja, ha valakit keres, hogy bizonyosan keresi-e?

— A mamát nézem, — dadogta zavarral.

— A mamát? Hiszen a mama bent ül a meleg kályha mellett s azt mondotta, hogy semmi szin alatt sem jön ki. Azért bízta ránk magát, hogy őrizzük meg.

— Akkor legalább mulattassanak!

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

— Hiszen mulattatnánk mi, de ha nem akar mulatni.

— Az csak annak a jele, hogy nem nagyon találékonyak és hogy én meg már nagyon fáradt vagyok.

— Hahó, van egy ötletem! — kiáltott fel a báró. — Várjanak egy kicsit!

Egy iramodással átröpült a túlsó partra, a hol Krackner báróné üldögélt, egy számára kihozott öreg karszékekben, az iringázó leányait tartva szemügygel.

— Kelj fel mama, add ide a székedet, — mondá a bárónőnek.

— Minek az neked? — kérdé a tábornokné, a lorngettjén nézve meg a fiút.

— Kell a karriéremhez, — felelte nyeglén a fiatal úr.

— Eredj, te rosz fiú! Mindig áldozatokat kívánsz tőlem!

S ezzel felkelt, Arthur pedig megfogta a karszéket s mint valami pelyhet, hajtotta maga előtt, míg csak oda nem ért Marihoz.

— Üljön bele kisasszony, ha fáradt. Voltunk eddig lovagok, leszünk ezután lovak, tolni fogjuk. Hát nem jó ötlet ez tőlem?

Mari beilleszkedett a karszékebe, a két udvarló pedig belefogódzott hátul s mint a szánkót szokás, csúsztatta maga előtt, hol lassan,

hol sebesen, a mint parancsolva volt, biztatva egymást: Gyi Lámpás, Ráró!

Közbe még beszélgetni is lehetett.

— Hallotta-e, hogy nagy főispáni bál lesz a farsangon? — ujságotla a báró.

— Ah! — mondá Tóth Mari unottan.

— Még pedig kettő is, — sietett jólétesült-ségét bizonyítani a báró is, — egy úgynevezett általános bál, melyre meg lesz hívva minden jobb család a megyében, tudja, egy afféle «jó kabátok bálja», a másik pedig egy szűkebb körű, melyre csak az arisztokratikusabb családok kapnak meghívót. Ez lesz az igazi Saprísti, erre elmegyünk. Látnak Patikárius Pest-ről, gymornak Sacher Bécsből.

— Ott úgy látszik, olyanok lesznek, a kiknek csak lábuk és gymoruk van.

— Hahaha! — kacagott a kis báró. — Maga ma ballábbal kelt fel, szép kisasszony és saprísti, az epécskéjét rajtunk, az arisztokrácián tölti ki... hahaha. Nagyon kedves.

— A főispánné már meg is érkezett tegnapelőtt, — egészíté ki a legfrissebb híreket Sipos István. — Nagy fogadtatás volt a vasútnál.

— Szép asszony? — kérdé a bárócska. — Láttad?

— Átkozottul szép.

— A Nosztyak mind szépek, keskeny lábaik és picziny füleik vannak.

— Ugy? A főispánné tehát Noszty-leány — kérde Mari.

— Noszty Vilma.

— Ugy gondolom, egyetlen leány — mondotta Mari, pedig tudta, hogy egy fivére is van.

— Dehogy. Egy fivére is van. Az új szolgabíró, Noszty Ferencz.

— Miféle ember?

— Nem valami jó firma — jegyezte meg az elnök.

— Melyikük ismeri?

Egyikük se jelentkezett.

— Pedig itt van a társaságban Palojtayéknál.

— Melyik az? — érdeklődött Krackner.

— Én nem fogom megmutatni. Majd kitálthatja a keskeny lábáról és a kicsiny füleiről, melyek a Nosztyék tulajdonát képezik.

— Magának nagyon rossz nyelve van, kisasszony.

— Nekem? Miért?

— Mert ezzel körülbelül mindazt elsorolta, a mivel még bírnak a Nosztyak.

— Tönkre mentek?

— Valami háromszáz holdja van még az öregnek, de tele adóssággal s az is hasznos bérbe van adva tizenkét évre.

— Hop! Tisztelt lovak! — kiáltott fel most Mari élénken. — Alljunk meg, — azaz forduljunk jobbra! Ott valami történik.

— Csakugyan, tartsunk arra!

Biz ott csata volt. A Palojtayék vendégei, a kiknek nem volt koresolyájuk, hanem csak nézni jöttek a fiataloságot, apránként megunták magukat, mint a Mátyás hadai a Duna jegén. Ebben a nagy semmittevésben, üres locogásban valamelyik pajzán menyecske (ha jól tudom, a csintalan Pataky Istvánné) egy hógolyót gyárt és megdobta vele a viceispánt, a ki fiatal korában udvarolt neki, mire az alispán, mint udvarias, gavallér ember, hasonlóan egy

hógolyóval visszadobta a szép asszonyt. Hiszen csak felelni is kell az ilyenre és végre csupa tréfa az egész. A viceispánné azonban, noha ma van először úri társaságban, mióta Rágányosék mulatsága palotahölgygyé avatta, megmarta erre a zöldszemű szörnyeteg, s szemet szemért, ha a férjemuram úgy tesz, eb ura fakó, ő sincs fából, nosza hamar ő is gyárt egy hógalacsint és a daliás Ulrik János főcsendbíztost szemelte ki incselkedési tárgyul. Lett nagy nevetés ezekre a jelképes udvarlásokra s ucuu neki, egy bolond százat csinál, az egész társaság elkezdte egymást hólabdákkal paskolni. Mint a ragadós nyavalya, elharapódzott boldogra, boldogtalanra, keresztül-kasul, össze-vissza röpködtek a hólabdák, mintha fehér galambok szállnának, kergetőznének és egymást kereszteznék a levegőben, valóságos konfetti-játék kerekedett ki belőle, — ámbar annak akkor még hírét sem hallották Bontómegyében. Sikongatás, panasz, vidámság, kacaj támadt nyomában, a kezük beledermédt, a toillettek megnevedesedtek, némelyiknek a szemébe esapódott a hógalacsint s tele lett még az ingallérja is hó-pihével, de mindegy, azért ők mégis jól mulattak.

Kis vártatva Marit is oda szállították lovagjai, lecsatolta a koresolyáját s elvegyült a csintalankodók közé. Szerette volna lerázni a két gavallért, de azok sehogy sem akartak elmaradni s ha egy kicsit odább mentek is, csak azért tették, hogy megdobálják. Ámor ma letette tegzét s más szerszámmal nyult. Innenonnan is jött egy-egy löveg, mely neki szólt. Egyszer aztán, mikor azt hitte, hogy nem figye-

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL. — PASZTELLEK.

lik, ő is kihuzta a kezét a nyakán lógó muffból s lehajolt, hogy golyóbist csináljon.

Lopva indította el szeméit megkeresni a fiatal szolgabíró, éppen az alispánnal beszélgetett.

Már-már meglóbázta kezét, mikor az az ötlete támadt, hogy odaállt a kövér Rajcsányiné háta mögé s onnan védett helyről követi el a rettenetes merényletet.

Feje zúgott, szíve hangosan dobogott, a míg egyre hajtogatta magában: «A macska fél, de én nem félek.» Végre aztán csakugyan elhajította lapdáját s rémülten pillantott oda, hogy mi történt. Hát biz az szerencsésen a Noszty Feri mellét érte, talán éppen a szíve táján. Ki hitte volna, hogy olyan jól tud célozni.

Noszty elmosolyodott, leverte mellényéről a havat és tovább folytatta a beszélgetést az alispánnal, mintha semmi se történt volna. Oh Istenem, milyen borzasztók a férfiak!

Mari aztán úgy elszomorodott ettől, hogy bekísértette magát a két ugrifüles által a házba és ott leült a mamája mellé, megterhelt lelkiismerettel, hogy megint több titka, több bűne van egygyel. Pedig iszen nem tett valami nagyon rosszat. Hiszen a többiek is mind így viháncoltak, bolondoztak. Igaz, hogy ismeretlen embert dobott meg, de hát a többi leányok is elkövettek efféle pajkosságokat. Legfeljebb illetlenség, a mit csinált. Sőt az se, mert ezzel vélte megköszönni, hogy az új szolgabíró fölsegítette, mikor leasett. Aztán nem vette azt észre senki. Ő sem. Nem is hederített rá. Látzik, komoly ember. Pedáns hatósági közeg, szolgabíró, a kihez instanciával kell járulni

és nem hógolyókkal. De ha látták volna is, hát mi volna benne? A golyó el is tévedhetett. Érhette volna a szolgabíró arra az esetre is, ha valaki másnak van szánva, ha például a viceispánt akarta volna eltalálni.

Ilyen mindenféle mentéseket talált, és a mint ezek már teljesen megnyugtatták, akkor vette észre, hogy voltaképpen nem mentéseket keresett. Valami mást, a mit még nem talált meg.

Ezalatt gyorsan lehanyatlott a nap, de mit is ténferegne fent sokáig, mikor ugyis csak a fele napszámját végzi; nem melegit, pusztán világít, s azt is csak kedvetlenül.

A gyertyák és lámpák kigyúltak bent, az estével a szél is felkelt és belevegyítette dudolását a pecsenyék sitergésébe a Palojtay-portán, a vendégek lassankint besereglettek a szobákba s mint a hogy a teremtszék szétválasztattak bölcsen a vizek a szárazföldtől, Fruzina mama is külön kergette az ifjúságot az öregektől, hogy ne lássák az egymás gyengéit; ezek maradtak pletykázni és disputálni a balra eső szobákban, amazok pedig bevonultak «hogy tetszik»-et játszani jobbra, míg a közből eső pajtányi ebédlőben nagy tányérsörömpöléssel íregtek-forogtak tatárarcú, tenyeres-talpas szolgálók, rakván egymás mellé a teritékeket, a hogy a tekintetes asszony megparancsolta, jó sűrűn. (Folytatás következik.)

KÉT KIÁLLÍTÁS.

I.

Linek Lajos rajzai.

Hol van az a történetíró, a ki elég bátor és eléggé elfogulatlan tudna lenni ahhoz, hogy megírja az elmúlt évtized politikai történetét — nálunk? Ki érezte magában elég erkölcsi erőt és szilártságot, hogy menten minden szeretettől és gyűlölettel, minden páriszenvedélytől és indolenciától, hiúságtól, önzéstől

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL. — PASZTELLEK.

és tévedéstől, meg merje konstruálni a letűnt évtized magyar politikai kaleidoszkopját? . . . Csak a humoristában van ekkora bátorság, mert ő az egyedül csalhatatlan ezen a világon. Ő tudja, hogy neki mindig igaza van. A ki mindig egy oldalról és egy szempontból nézi a dolgot: a fonákjuktól; a ki nem gyűlölettel, nem mérges, keserű szatírával, nem epés szarkazmussal, hanem jókedvűen, kacagva fordítja ki a fontoskodást és nagyképűséget a visszajára, annak feltétlenül tapsolunk mindnyájan, mert ösztönszerűleg érezzük, hogy a ki megnevettet bennünket, annak a részén van az igazság.

Ilyen mulató történetet ír több mint tíz éve *Linek* Lajos — crayonnal és tussal. Az annalesek — az élczlapok — változnak, de a historikus, a karrikaturista maradt a régi, jókedvű bohém, a ki legfeljebb ha fricskával verekszik, ostorral soha. A minthogy inkább humorista is ő, mint karrikaturista. Nem tendenciákat hajszol, komikus helyzeteket keres. Bámulatos szeme van a kifigurázható alakok és helyzetek felismerésére; az adott pillanatban mindig ott fogja meg hőseit — nem a hol legsebezhetőbbek, hanem a hol legnevetesebbek. De humora azért sohasé bántó, sohasé parlagi; nem vaskos, csak jóízű, egészséges humor ez, melyből kiérzik, hogy a kacagató is együtt mulat a kacagókkal, sőt mulathat maga a médium is, a kinek rovására a művész tréfálkozik.

A *Nemzeti Szalon*-ban most látható *Linek*-kiállítás újabb bizonyítást tesz róla, hogy a rajzészknél *Linek* a legkitűnőbb politikai croquis-író. Abban a mintegy félezer darabot kitevő gyűjteményben, melyben Tisza Kálmántól Lengyel Zoltánig a magyar politika minden alakja és minden emlékezetes pikáns élménye ott mosolyog, nemesak az ötlet, invenció, jellemző erő és művészi temperamentum bősége szembeszökő, de a technika frissesége, elegáns könnyűsége és változatossága is, mely nála nem merevedett szárazzá és keménnyé, nem apródott kicsinyessé, hanem megmaradt közvetlennek, mint a pillanatfelvétel, csakhogy mindig hűségesen simul és alkalmazkodik tárgyához.

LINEK LAJOS.

Am szolgál a *Linek*-kiállítás meglepetéssel is. Mint a hogy a legtöbb komikusnak ambíciója, hogy eljátssza Hamletet vagy Lear királyt, *Linek* is áldozott titokban a komoly művészet műzsájának s most egész nagy kollekcióval pályázik a pasztell-festés babáira. Hiszen ismerték *Linek* ebbeli kísérleteit eddig is, de a hogy ő maga nem vette komolyan azokat az átlagzslést szolgáló «édes» babaarcokat, melyekkel néha-néha megjelent — művésárokon, úgy nem vettük komolyan mi sem. De most mintegy újjászületett a «Gyurkovics-lányok» alkotója. Finom természet-átérzései, illanó tenger-impressziók szerencsés odalehelése, néhány női arcképe és figurája, melyek vakmerő bravúrral és széles jellegzetességgel vannak a krétával kikanyarítva, a komoly művészi elmélyedésnek olyan óráiról beszélnek, melyek

a humorista *Linek* — úgylátszik kétlelkű — egyéniségének új művészi értékmegállapítását követelik. Ha azzal a magas mértékkel mérjük is a művészeket ezt az új egyéniségét, melyet rajzaival ő maga állapított meg magának, még mindig nincs mit félnie az újnak a régitől, — méltó hozzája.

II.

Pálya Károly képei.

Az is baj, ha a mester túlságos ambícióval oktatja a tanítványt, a tanítvány pedig minden kritika nélkül, vakbuzgó bálumattal tekint fel mesterére. *Pálya* Károlynak legalább, a ki most mutatja be munkáit a *Könyves Kálmán* termében, megártott az a lelkiismeretes atyai gondoskodás, melylyel a bátyja, *Pálya* Czelesztin őt a művészet ezerösvényű mezéjén évek óta kalauzolgatja: a fiatal festő egészen elvesztette egyéniségét. Ha ugyan egyáltalán kialakított művészi egyénisége a tanulás amaz éveit alatt, mikor a bátyja iránt való ösztönszerű ragaszkodás mellett erősebb hatást tettek rá a *Pálya* Czelesztin képei, mint maga a természet!

Nincs benne semmi rendkívüli, hogy a fiatal, szinte még kezdő *Pálya* képei majdnem a családias hasonlitanak az idősebb, s így tehát véglegesen kialakult technikájú *Pálya* képeihez. Miként a művészetnél általában, a fejlődés első és végső fokán, a kezdetleges és a bevégzett alkotásokban sok a közös vonás, csak a közbeneső fokok különböznek egymástól, így van ez a festő-rokonoknál is. A kezdő *Pálya* a maga gyakorlatlanabb esetével azért igyekszik pontos, részletes topográfiai felvételeket adni a természetről, mert így látta mindig mesterét tanulmányozni, de azt már nem vette észre, hogy az öregbiknél e pontosság és határozottság csak arra való volt, hogy utóbb könnyed, átfogóbb kézvonással s kevésbé aprólékosan adhassa vissza a természetnek egy-egy darabkáját, úgy, hogy benne az *egész* természet nagy benyomása visszatükröződjék.

Pálya Károly csak a részleteket látja, a ter-

KARRIKATURÁK.

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

HETIVÁSÁR.

PÁLYA KÁROLY KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

mészet egységes, nagyszerű monumentalitását nem érzi; munkái túl vannak halmozva részletekkel, aprólékosságokkal. Széles, erőteljes kézírása ennél fogva nem is lehet; a részletek nála egységes egészbe nem olvadnak, s ezért kicsinyesen hatnak. Az ő képei csak a természet utánzásai, de nem művészi igazságok is egyben. Mert a hasonló vonások összessége csak utánzás, — a művészi igazságot sokszor egyetlen vonás is inkább kifejezi, mint a természeti tárgyak leglelküimeretesebb leltározása. A felesleges szószaporítás, melylyel *Pálya* Károly a természet dolgait regisztrálja, csak gyengeség jele s czélját sem éri el. Mert a tájfestőnek nemesak egy bizonyos képet kell megélevenítenie a néző előtt, hanem éreztetnie kell azt is, a mit a festő érzett az eleven kép előtt. *Pálya* Károly csak oda állít bennünket a vászon elé, hogy nézzük azt a magunk szemével és érezzük bele az érzést, ha — tudjuk. Ő csak megmutogat nekünk mindent, de megindulását nem lopja belénk. Nem érezt-e ő maga sem valami benső ellágyulást, mikor ott állott a nagy Természet előtt, vagy csak gyöngé rá, hogy azt közölni is tudja velünk esetjével? — nem kutathatjuk. Erre a kérdésre csak maga *Pálya* Károly adhat majd feleletet — későbbi munkáival. R— a M— s.

SZTRÁJK ALATT.

Elbeszélés. — Irta Sas Ede.

I.

A kis város végén, nem valami élénk forgalmu utcában volt a Böcze Mihály műhelye és boltja. Nincs is ez a széles utca nagy forgalomra berendezve, mert még a gyalogjárója is csak deszkapalló: kocsiján pedig nyáron a járókelő szemét-száját ellepi a por, télen meg a feneketlen sárból alig tud kikezmeregni az arra tévedt szekér. Az elhagyott utcában ennél fogva nagy esendőség pihen; csak néha hallatszik ki valamelyik udvarból a csörölés-pörölés: a háziasszony veszekszik a lakókkal, vagy a lakók perelnek egymás között. Itt ugyanis fölötté szegény emberek laknak: a szegény ember pedig többnyire boszus, mérges a sorsra s egymáson tölti ki a boszuságát. Itt volt kénytelen meghúzódni Böcze Mihály a kaptafájával, a külváros szélén, abban a rommá roskadt házikóban, a melynek teteje egyik oldalán már egészen lecsuszott a földre: úgy hogy szépen, kényelmesen, lassacskán fölsetált rá a gyp. a dudva, mely a giz-gazos udvart beszövi. Ide bizony nem igen járnak a vevők; de hát ez nem is szükséges. Böcze Mihály helyükbe megy a munkáért a régi jó embereinek, a kiket még abból az időkből ismer, a mikor egy hatlegyes mesternél dolgozott, a mikor még nem volt házasság, nem volt szegény feje önálló mester. . .

Magam is ebből az időből ismertem a nyurga, sápadt, lenhaju legényt, a ki megházasodván és önállósítván magát: megkért, hogy lábbeli dolgában tiszteljem meg a bizalmammal. De egyszer aztán hosszu ideig nem kopogtatott be hozzám: hogy kerül-e valami dolog? Talán fölvitte az Isten a dolgát és nincs szüksége a munkáért való házalásra, gondoltam mindaddig, a míg nem találkoztam vele. Nyurga teste most még jobban elzöllött, arca még keserveesebb volt, mint azelőtt.

— No hát, hogy megy a sorja, Mihály? Várázlik az üzlet? — kérdeztem tőle.

A sápadt ember még lejjebb simitotta az amugy is csurgóra álló bajuszát.

— Az üzlet, tekintetes uram? Hát biz azt becsukták . . .

— Ne mondja! Hiszen mindig azt mondta, hogy nem panaszkodhatik. Annyi a munkája, hogy csak győzze.

— Volt is. Csak az volt a baj, hogy nagyon sok ur volt a kundsajtjaim között.

— Hát az baj?

— Baj bizony. Mert a szegény emberektől csak megkaptam a pénzem azért a kis foltozásért, talpalásért. De a finom uri kundsajtól mentse meg a jó Isten a szegény susztert. Az ur hitelbe csináltat mindent: aztán ha elmegy az ember a pénzért, hát még gorombaságot kap. Örüljön, ha ki nem dobják . . . Nem tudtam kifizetni a bőrt, a mit hitelbe kaptam, hát elkötövényelték még azt a kis butoromat is.

S lógatta a fejét a sárga ember, a kit ilyen gonosz tapasztalatra juttattak a finom urak . . .

— Biz ez szomorú dolog, Mihály. S hát már most mit csinál?

A tönkrement mester vállat vont:

— Mitévő lehettem? Beállottam dolgozni a

HAZAFELÉ.

ban tiszteljem meg a bizalmammal. De egyszer aztán hosszu ideig nem kopogtatott be hozzám: hogy kerül-e valami dolog? Talán fölvitte az Isten a dolgát és nincs szüksége a munkáért való házalásra, gondoltam mindaddig, a míg nem találkoztam vele. Nyurga teste most még jobban elzöllött, arca még keserveesebb volt, mint azelőtt.

— No hát, hogy megy a sorja, Mihály? Várázlik az üzlet? — kérdeztem tőle.

A sápadt ember még lejjebb simitotta az amugy is csurgóra álló bajuszát.

— Az üzlet, tekintetes uram? Hát biz azt becsukták . . .

— Ne mondja! Hiszen mindig azt mondta, hogy nem panaszkodhatik. Annyi a munkája, hogy csak győzze.

— Volt is. Csak az volt a baj, hogy nagyon sok ur volt a kundsajtjaim között.

— Hát az baj?

— Baj bizony. Mert a szegény emberektől csak megkaptam a pénzem azért a kis foltozásért, talpalásért. De a finom uri kundsajtól mentse meg a jó Isten a szegény susztert. Az ur hitelbe csináltat mindent: aztán ha elmegy az ember a pénzért, hát még gorombaságot kap. Örüljön, ha ki nem dobják . . . Nem tudtam kifizetni a bőrt, a mit hitelbe kaptam, hát elkötövényelték még azt a kis butoromat is.

S lógatta a fejét a sárga ember, a kit ilyen gonosz tapasztalatra juttattak a finom urak . . .

— Biz ez szomorú dolog, Mihály. S hát már most mit csinál?

A tönkrement mester vállat vont:

— Mitévő lehettem? Beállottam dolgozni a

HETIVÁSÁR.

PÁLYA KÁROLY KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

gyárba! Hej az a gyár is! Hogy rogyott volna rá a fala, a ki megépítette. Az tesz tönkre mindnyájunkat, kis embereket . . .

II.

S abban a nehéz sóhajtasban, a mit Böcze Mihály a gyár felé küldött: benne volt a kis emberek minden panasa az ellen az ujkori Minotaurusz ellen, a mely a veszedelmes falak mögött lakik s apró egzisztenciákból táplálkozik. Pár éve csak, hogy fölépítették s a nagy-piaczterén fényes, csillogó, dúsgazdag raktárát megnyitották: azóta egymásután pusztultak el a városban a szegény független mesterek, a kik aztán kénytelenek bealázatoskodni a gyáros urhoz, hogy adjon nekik munkát; adja nekik vissza a betevő falatot, a mit kivett a szájukból.

Minderre Böcze Mihály keserű, lemondó sóhajjal gondol, azonban vannak a gyárban, a kiknek a szeme haragosan föl villan, ha a hinton járó cipőgyáros urról beszélnek. A kik szombat este, munka után, összedugják a fejüket a korcsmában, a hol a füst és a mámor sűrű fellege nehezedik rájuk. A kik sokalják a munkát, keveselik a bőrt, kivált mióta meghallgatták a fővárosból lejött apostolokat, a kik az újkor három nyolczasos evangéliumáról prédikáltak nekik. S mikor az nem enged a kívánságaiknak: egy zajos, viharos, baljós vasárnap délután kimondják a sztrájkot . . .

Egyébként gyönyörű tavaszi délután volt, mikor a háború zászlóját kibontották. A levegő csupa gyengéden hízlekedő illat és napsugár. A zöld és fehéricspikés ágakon a röpködő zenekar most kezdte próbálgatni a tavaszi dalt. De a madarakat elkergette, a halk, édes csicseregést túlharosgta most a zengő hadüzenet: a munkás Marseilleise, mely a sztrájkolókat tanyáján, a ligetben fenyegetően felhangzott. Csak a Böcze Mikály mély hangja nem vegyült bele ebbe a karba. Ő is csatlakozott persze társaihoz, de nem tudott velük kivonulni a vidám, napsugaras ligetbe, leheveredni a bársonyos gyepre. Hazaballagott lakására, a mely még eldugottabb helyen volt, mint nemrégiben a boltja. Az udvar végében, a gugyori odúk előtt, leült a törött lábú lóczára és azt mondta a feleségének:

— Holnap nem megyek a gyárba, Éva. És holnapután se. Isten tudja, mikor állunk újra munkába. A meddig a gyáros nem teljesíti a kívánságunkat: sztrájkolunk . . .

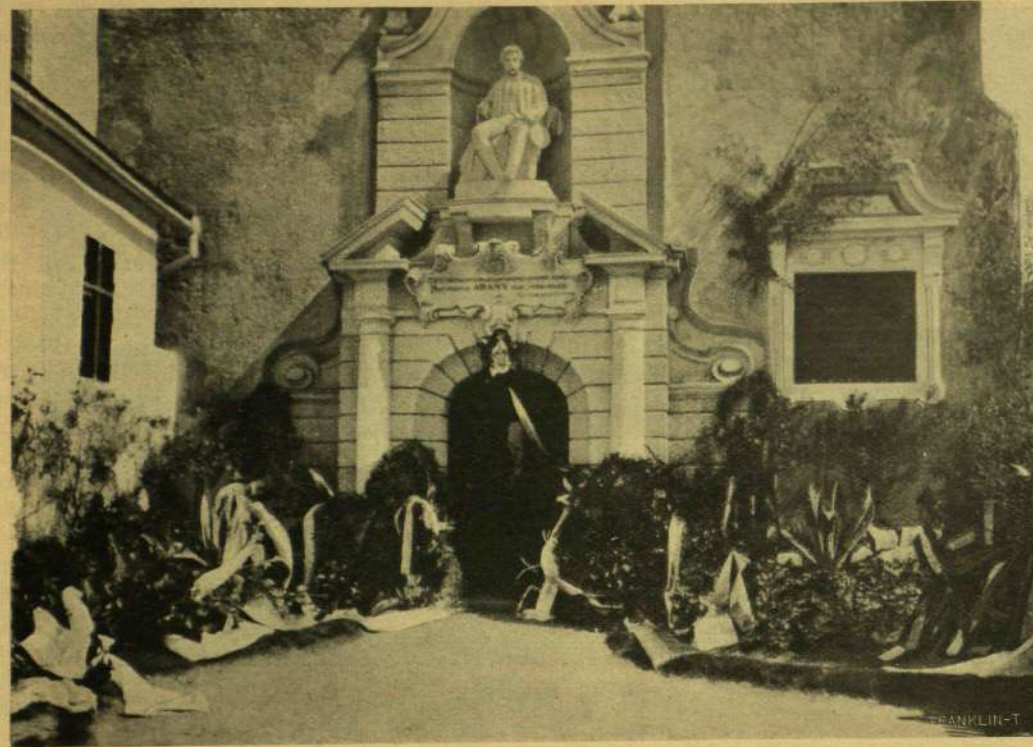
Az asszony szeme megvillant. Ő helyesli a dolgot. Minden munkásasszony szocialista. Hiszen ő még jobban érzi a nyomorúságot, mint az ember, a ki ha kihúzza hazulról a lábát: elfelejti az otthon inségét.

— Úgyis agyontöröd magad a robotban. Aztán mit kapsz érte? Alamizsnát . . .

S Böcze Mihály, ülven lakása előtt egy rozoga padon, bólingat az asszony tüzelésére. Azután a gyerekeire téved a tekintete és nagyot sóhaj. A gyerekek ma még vígan játszanak, bujósokálnak az udvaron. Ma még ebédelték . . .

III.

Azonban akár hetekig ott üldögélhetett Böcze Mihály az elhagyott, giz-gazos udvarban — a

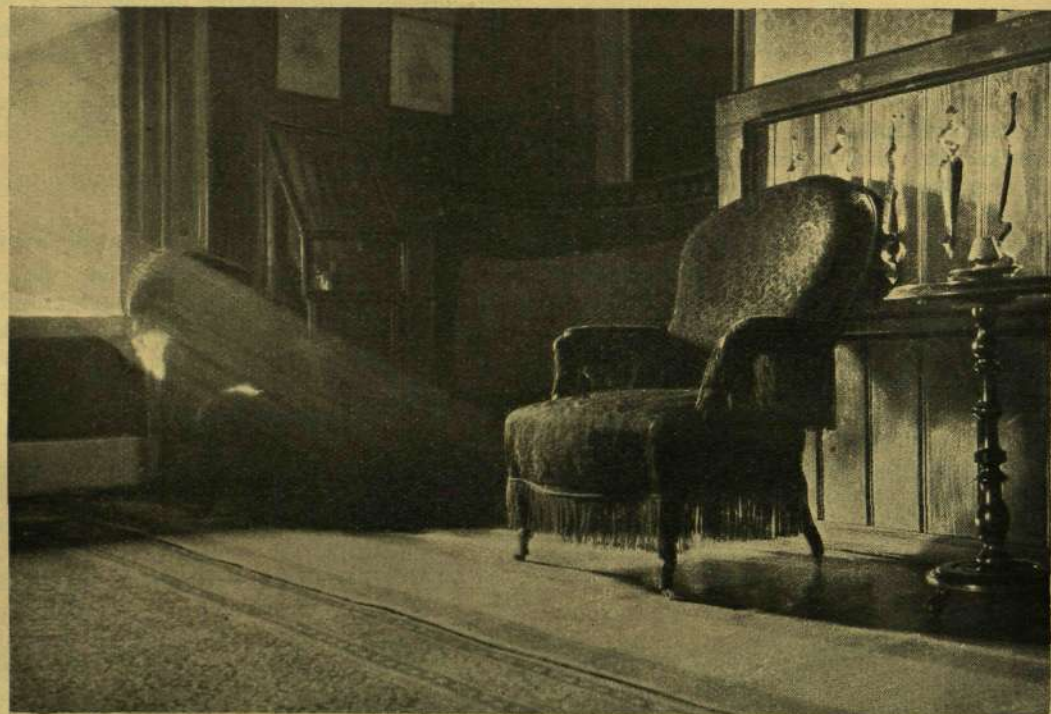

A NAGYSZALONTAI CSONKA-TORONY BEJÁRATA AZ ARANY-SZOBOR LELEPLEZÉSE UTÁN.

gyáros nem engedett, a nagy épületbe nem térhettek vissza a munkások; pedig a dalos, virágos ligetet szívesen otthagyták volna már a komor falakért. Azt mondta: nem engedhet, ha nem akarja magát tönkre tenni. Beszéltek nekik a nyomott közgazdasági viszonyokról, a szorongató versenyről, a tőke nagy kockázatáról, — a miket a munkások nem is igen értettek, de nem is akarták megérteni. Csak azt látták, hogy finom, úri ruhában ül előttük, mikor ők kopott rongyokat viselnek; csak arra gondoltak, hogy a veszedelem hírére is abbáziai üdülésből gyorsvonatozott haza.

S a fejüket rázták és kivonultak a szobájából, vissza a lombos sztrájk-tanyára, a hol ebéd gyanánt nagyot alusznak a puha, napsütött pázsiton és jót isznak rá a forrásvízből.

Böcze Mihály most is haza lopódzott a társai közül, a kik egymást erősítették a buzdításaikkal. Odahaza szomorú némaság fogadta. A szegénységnek, a nélkülözésnek az a gonoszabbik fajtája, a mely nem panaszkodik, hanem magába fojtja a keservét. A gyermekek már nem futkároztak vidáman előtte. A szegletbe húzódtak és ha kérdezte őket, mi bajuk, hát nem feleltek. Az anyjuk bizonyosan megtiltotta nekik, hogy az apjuk előtt panaszkodjanak, ke-

ARANY JÁNOS BÚTORAI A NAGYSZALONTAI ARANY-MUZEUMBAN.

ARANY JÁNOS IRÓASZTALA A NAGYSZALONTAI ARANY-MUZEUMBAN.

NAGYSZALONTAI KÉPEK.

nyeret kérjenek. De azt nem tilthatta meg, hogy köny ne fakadjon a kicsi fiú, a kicsi leány nefelejtszeme szegletében . . .

Böcze Mihályval akkor egyet fordult a világ. Az a pár könyesepp, mint tüzeső hullott a szívére. Nem volt odahaza egy percig se maradása többé. Ment, ment . . .

Odatámolygott abba a gyűlölt épületbe, a melyet odahagytak a társai. S szédelegve oda állott a gyáros elé:

— Nagyságos uram, — mondotta. — Én beállok a munkába, ha megengedi . . .

S mikor egyedül leült, a műhelyben, az alacsony, kicsi székre, összeszorított fogai közül sziszegte:

— Áruló vagyok. Hitvány áruló . . .

IV.

S eljött az első szombat estéje, a mikor Böcze Mihály újra pénzt kapott a kezébe. Minden este a falhoz lapulva, futva osont haza a gyárból, mintha félne, hogy a társai rálesnek és megverik, — de most még jobban bujt, még jobban futott, mikor a pénzt kellett hazavinnie. Mintha szegyelte volna magát, mintha lopta volna azt a pénzt, — úgy igyekezett tőle megszabadulni. S fellélekzett, mikor odaadhatta a feleségének.

Pedig milyen ünnepet várta az inséges odába az a nehány fillér! Hogy ragyogott a gyermekek arca, a mikor a tűzhelyen újra fellobogott a láng, rózsás, bűbajos fénybe vonva

A HÉTRŐL.

Árpád apánk. E héten ültük meg ezer esztendő emlékezetét annak, hogy a honfoglaló Árpád vezér a föld alatt pihen. A magyar nép szívében soha sem halt ki iránta a kegyelet, s jellemző magára a fejedelemlre is, de a népre is, hogy ma is «Árpád apánk» a neve. Apjának tekintette a nép, s apjának tekintti mind e mai napig. De már a história kevesebb kegyeletet tanúsított személye iránt. Magyar forrásból se egyéniségéről, se személyi tulajdonairól nem tudunk semmit. Még csak egy halvány vonást sem tartott fenn lelkületéről a hagyomány vagy a krónikás. A külföldi írók közül is egyedül Bölcs Leó byzanci császár az, a ki a személyéről megemlékezik, s annyit mond róla, hogy bölcs tanácsú és gondolkodású. kiválóan vitéz és uralkodásra termett férfiú.

De ha nem emlékezik is róla a krónika, ő maga eléggé gondoskodott róla, hogy tetteiből és alkotásából megismerhesse őt a késő unoka. Maroknyi néppel nem csak megtudta hódítani ezt az országot, de gondoskodni tudott arról is, hogy nemzete ezer esztendeig meg is tarthassa. Európa mai államai közül abban az időben még egy sem volt megalakulva. A németek itt voltak, de nem képeztek egységes államot, Franciaország földje sok hercegségre volt feldarabolva. Olaszország fölött egy csomó kényúr és egy csomó municipium osztzkodott. Árpád egységes államot alkotott azon az egész területen, melyet hadaival meghódított. Pedig ez ilyen új keletű országban sokkal nehezebb feladatot lehetett, mint máshol. Növelte a nehézséget az is, hogy a hódító faj a megtelepülés után is sokkal kisebb lehetett, mint azok, a kiket leigázott, s a kiket féken kellett tartania. De a legnagyobb nehézséget bizonynyal az okozhatta, hogy Árpád egy szabadsághoz szokott nemzédéket hozott magával Ázsia síkjairól, mely béklyónak tekintette még azt is, hogy fejedelme legyen. Mennyi bölcsesség kellett csak ahhoz is, hogy a hét törzsfő közül öt válaszzák el a főhatalomra, s hogy a mellőzöttek a választásba nyugodjanak, azt mindenki megítélheti, a ki a magyar irigy természetét csak valamennyire is ismeri. S még nagyobb bölcsesség s

GYŰLEKEZÉS AZ EZREDÉVI EMLÉK KÖRÜL.

államférfiui kvalitás kellett ahoz, hogy a hatalmat, melyet személyére ruháztak csupán, átöröklővé tegye családjában. Igaza van Leo császárnak, bölcs tanácsú és gondolkodású férfiúnak kellett lennie. Semmi se bizonyítja e bölcseséget ékebben, mint az a tény, hogy nemzete még ma is él.

*

Björnson. Alig kelthetett volna nagyobb méltatlankodást valami, mint az a durva támadás, melyvel a norvég költő Björnson Apponyi Albert grófot illette. Épen Apponyi, a kiről tudvalevő, hogy a legfinomabb lelkületű emberek közé tartozik, a ki a legféltőbb gondos-

sággal ügyel reá, hogy soha se csorbítsa mások jogos igényeit, s a kinek politikáját inkább az ellenkező oldalról lehetne kifogásolni, hogy t. i. túlságosan is tekintetbe veszi a hazai idegen ajkuak érzékenységét. Tetőzi a támadás súlyát az a körülmény, hogy az összes nemzetek képviselőinek színe előtt történt, olyan körben, melynek tagjai csupa ideálisan érző férfiak, kik személy szerint is ismerik Apponyi, s iránta való nagyrabecsülésüknek nem egyszer adták tanujelét. Hiba lenne azonban túlnagy súlyt helyezni Björnson nyilatkozatára. Akár minő nagy költő legyen is, ő is ki van téve nem csak annak, hogy tévedjen, de annak is, hogy felültessék. Állapotainkat személyes

A PUSZTASZERI ÁRPÁD-ÜNNEP. — AZ ÜNNEPLŐ SOKASÁG.

GÜNTHER ANTAL IGAZSÁGÜGYMINISZTER MEGÉRKEZÉSE.

tapasztalásból nem ismeri, még kevésbé tudhatja azt, hogy akár Apponyi, akár a magyar államférfiak bármelyike kiozsa-e a tótokat, vagy éppen dédelgeti. Világos dolog, hogy őt roszhiszemű emberek vezették félre, olyan atrocitásokkal töltvén meg füleit, melyeken egy költőj lelkületű férfinak meg kell botránkoznia. És az már inkább becsületére válik Björnsonnak, semmint szegényére, hogy megbotránkozásának kifejezést is adott egész Európa színe előtt. Kiindulása hamis, eljárása léha, — mert nem igyekezett meggyőződni annak az ügynek igazsága felől, melynek lovagján elszegődött. De bátorságát nem vonhatja kétségbe senki. Már csak a miatt sem, mert hisz kudarczal is végződhetett a dolog. Sőt roszabbal is, azzal, hogy kinevetik. És ebben a tekintetben van a dologban valami önteltség is, de van valami imponáló is. Ez pedig Björnsonnak az a lihte, hogy egy ihlett költő beszélhet a mi napjainkban idegen nemzetek belső ügyeibe is, a nélkül, hogy a kikaczagás veszélyének tenni ki magát. Semmikép se vonjuk kétségbe, hogy Björnson az istenáldotta költők közé tartozik, de az a nézetünk, hogy Shakespeare is volt ezen a téren valaki. És Shakespearenek még sem jutott volna eszébe soha, kérdőre vonni az ő korának államférfiát például a miatt, hogy a rabszolgakereskedést megenge-

BANDERISTÁK.

GÜLYÁS-FŐZÉS

A PUSZTASZERI ÁRPAD-ÜNNEP.

dik, vagy hogy a népre miért vetnek súlyos adót. Ha ily szerepre vállalkozik: bizonynyal kinevetik.

*
Volf György. Török-Bálint egy jókora sváb falu Budapest közelében, a melynek lakói tejet, vaját, turót, mi egyebet szállítanak a fővárosba, nyáron pedig kiadják házaikat pesti nyaralóknak. Ezen a réven minden pesti gyerek képzeletében a török-bálinti ember körülbelül egy értelmű a svábbal. Egyszer azonban jó néhány évtizeddel ezelőtt a sváb Török-Bálint gondolt egy nagyot: felküldött Pestre egy vézna, kis természetű fiúcskát iskolázni. Kis fekete sváb gyerek volt, magyarul ha tudott is valamicskét, alighanem papot mondott bab helyett. Teltek aztán az évek, a sváb gyerek magyar tanár lett s hozzá a legjelesebb magyar nyelvtudósok egyike. A beszédén, az írásán soha meg nem érezte volna az ember a török-bálinti eredetet, de a mi fő dolog, szellemének egész karaktere tiszta, igaz magyar lett. A németre csak nagy lelkiismeretessége és szorgalma vallott, egyebekben magyar józanság, magyar judicium, magyar elmésség és magyar világosság élt benne, — no meg jó adag magyar temperamentum. A hova beleszántott tudománya ekéjével, mindenütt gazdagon nőtt a vetés munkája nyomán, akár a régi magyar nyelvműveleket adta ki és magyarázta, akár azt kereste, kiktől tanult

a magyar írni és olvasni, vagy kik voltak a magyarság első keresztény hittérítői, akár helyesírási kérdésekről vitázott. A polémiában általában kemény legény volt, Hunfalvy Pál és Szarvas Gábor mellett első polomikusa a magyar nyelvtudomány. Munkásságának fő érdeme, hogy nem elégedett meg a szó és mondat-alakok élettelen vizsgálatával, hanem a nyelvtudományt azokra a területeire figyelmeztetett, ahol ez belejátszik a művelődéstörténetbe; nyelvtudományi módszerrel elsőrendű művelődéstörténeti kérdéseket juttatott közelebb a megoldáshoz. Ezzel új, rendkívül termékeny mezőket nyitott meg a nyelvtudomány. Ha eredményei egyike-másika ma már elavult is, ha az utána jött fiatal gárda sokban módosította is tételeit, ez nem von le érdeméből semmit. Mert a kik helyesbítették az ő eredményeit, azok is ő belőle indultak ki, tehát függenek tőle s a tudomány különben is tévedéseken keresztül halad az igazság felé. Minden nemzeteknek megvannak a maga igazságai, melyek helyébe utána jövő nemzetek újakat, másokat állít s a Volf György igazságai a maga kora legerősebb és leggazdagabban gyümölcsöző nyelvtudományi igazságai közé tartoztak. Volf Györgynek és a magyarságnak egyaránt dicsősége, hogy a sváb parasztfiúból nagy magyar nyelvtudós lett.

*
Sully Prudhomme. A francia nem lírai természetű nép s ezért lírája egész más valami,

mint akár az angol, akár a német vagy a magyar. Nem a közvetlenség, a szenvedély heve benne a fődolog, nem is a lélek meleg ellágyulása, hanem a gondolat finomsága, az eszme és az érzés iránt való erős érzékenység, a forma tökéletessége. Minden más lírában erős küzdelmet viv az élet és művészet, a míg harmóniába tud elegyedni, a francia lírában ez a küzdelem már a priori el van döntve, még pedig a művészet javára. A francia líra leginkább kultur-termék minden más líra között, ezért sokszor hidegnek, elvontnak és mesterkéltnak tűnik fel különösen az előtt, a ki nem néz a dolgoknak mélyére, de viszont annak számára, a ki egy nagyon fejlett kultúra szellemét, érzését és gondolatvilágának gazdag differenciáltságát s csodálatraméltó formakészességét értékelni tudja, — tömérdek szépséget tár fel. Sully-Prudhomme ennek a líráknak volt mestere, az érzésből a gondolatba s a gondolatból az érzésbe való finom átmeneteknek bámulatos megérzékítője. Szelleméből az érzés mély és gyöngéd gondolatokat váltott ki, a gondolat pedig érzéssé finomodott lelkében. A szónak pedig olyan mestere volt, a milyen csak egy ezredéves művészi kultúrában csiszolódott nemzet fia lehet, a ki a legbensőbb árnyalatokig hajlékonyan vált nyelven ír. Minden gondolatra megtalálta azt a szót, a mely a nyelv összes szavai között a legjobban felelt meg neki, forma és tartalom egységes egészzé van forrva verseiben s minden szavának külön élete, színe, zenéje, súlya van, a mely annyira beleilleszkedik az egész műalkotásba, mint a hogy az élet egyes jelenségei beleilleszkednek az élet egészébe. Hogy ebben sok a mesterkedés, a mely halványra betegíti az érzés piros elevegségét, az igaz. De hogy nagy és művészi értékek vannak benne, az is igaz. S ezek az értékek nemcsak a Nobel-díjat s a francia írók megillető világi kitüntetés minden fajtáját szerezték meg Sully-Prudhommének, hanem a mulandóság fölötti diadalt is.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Írta PEKÁR GYULA.

A tatár előkelőséghez képest felette nehézkes és kövér nő Sherzade Khanüm; violaszín galléros fekete palást van rajta s ez alól vörös salavári meg vörös csizma tűnnek elő. Jóságos szemű, egyszerű asszony az Izlam Ghiréj khán özvegye; barázdás arcán sok szenvedés nyoma látszik. Fél ő kicsit parancsoló lelkületű leánytól s most is, a hogy lihegve áll meg a fülke válaszfalánál, a jelenet láttára megjéde: tán roszkor jön?

— Aranyom, Zareymám, ne haragudj, de öltöznöd kell... hm... De hát mit csináltok ti itt? Nini, mi az a drága gyémánt ott a szőnyegen?

— Csobán Ghiréj herceg az, felség, kiáltja Kare Gül lelkesen, — leányod választotta!

— Elhám! Allah! — motyogja az anya keneteljesen, — csakhogy végre megvan. Én nem is szólok, — te tudod, leányom, te választottál.

— Nem én, anyám! — mormogja Zareyma továbbra is mozdulatlanul meredve a gyémántra.

— Hát ugyan ki?

— Allah! — siet a szóval az amazon-leány.

— Vagy tán Azrael? — bólint a hercegnő.

Sherzade Khanüm egy darabig még nézdegél rájuk, de aztán nem mer tovább kérdészködni és megnyugszik.

— No, csakhogy megvan a völegény! De megvagyok ám a munkámmal én is, teszi hozzá aztán a gondos anya büszkeségével, — sőt ép mára lettem meg, leányom, a kelengyével. Jer csak át oda hozzánk s nézd meg, mint szorgalmatoskodtunk!

Zareyma végre megmozdul. Szórazokottan int:

— Hagyjad, anyám...

«A Tatárrabság» című regényhez.

Kiki egy követ húzón ki a szőnyéjből.

— De nagyon szép ám, biztatja Nene Kedsa s fekete arca csakúgy szélesedik az örömtől, — szebb, mint a török császárlányok kelengyéje!

A fiatal hercegnő azonban se lát, se hall, gépiesen ül le pipereasztala elé. Csak a lábával toppant kicsit, hogy hamar menjen a dolog. Hát hamar is megy az. Nene Kedsa villámgyors ujjakkal bontja ki s fésüli át hullámos, ébenfekete haját. Csakhamar fejére tűzi a rubintokkal himzett pizsi főveget s erre rá a felhőszerűen libbenő hosszú fátyolt. Ez alatt persze a négerleányok másik díszesebb szattyánpapucsot húztak a lábára és mire Zareyma feláll, már kézben előtte a felvendő nehezebb és aranyhimes salavári. Most jön azonban a pipere legfontosabb része. A hercegnő teljes díszben újra leül a tűkör elé s Nene Kedsa a szépitőszerek tégelyeihez nyúl. Csodapatikája az a legbabonásabb varázsszereknek! Piros sárkányvér s fénixmadár-könnye csillog a kristályokban; márcziusi nyúl szem s kigyószarvkenőcs rejtezknek a tégelyekben, de hát az a sokféle bűvös por a dobozokban! Drágakövek pora, klárispor s emberkoponyapor...

— Eh hagyjad, türelmetlenkedik Zareyma, — nincsen ma kedvem szépné lenni...

— Csak a safrinor-kenőccsel hadd rajzoljam ki melledden kissé az ereket... aztán meg itt volna még a golyazuzáról levont hártya pora, — pompás szint ad az arcnak!

A hercegnő útonnant fogad szót. Nene Kedsa ugyancsak tapasztalatossággal már csak a szemöldökök vannak hátra, — ép kna-festékekkel húzza meg őket iverre. Anyja ezalatt bőbeszédűen részletezi a kelengye titkait:

— Igen, drágám, — kilencszer kilencz két rókaprém vár read, kilencszer kilencz kaftán, kilencszer kilencz ing és kilencszer kilencz rend ágynemű. Elég lesz-e kincesem? De ez csak a hétköznapi jószág, ezen felül kilencszer kilencz másik inged aranyal himes, és külön-külön kilencszer kilencz matracoed van, selyem és ezüst vonattal. A lepedők...

— De hát még a keszkenők! — tódítja Nene Kedsa.

— Igen, kilencszer kilencz van abból is, mind velenkezésen csipkés. Jaj, drágám, de csak örömmek könnyeit sirjad te beléjük!...

E perczben végre riad az amazon-testőrök kurtjele odalent. Halálos pontossággal egyszerre érkeznek a kérék, mert hisz megállapodásukhoz képest csak is egyszerre s egymás jelenlétében udvarolhatják őket a hercegnőt.

Jönnek már felfelé. Sherzade Khanüm nagysietve távolítja Nene Kedsát meg a néger leányokat s aztán maga is szuszogva takarodik. Hivatalához képest vont karddal csak Kara Gül marad állva az ajtó függönyénél; libbenti is már a selymet, hogy a hercegeket beereszesse.

Sarkantyúsan puha eszímában nesztelenül lépnek be és felette méltóságosan vonulnak fel mind a négyen. Az előkelőség jeléül bő a selyem rajtuk s hercegi czoboly szegélyezi úgy palástjukat, mint bitor közepű kalpagjukat. Álmatag tekintetű, sápadt arcú a Zelmán-shahé, ő a melankholikus szerelmes; mellette annál komorabban fest az epés Szelim. Csupa makacsság ennek a héjaképe, csupa támadó góg a tekintete. Mögötte a tatár Néro, a hájas Nuredin lépdel, — pöffedt, sárga arca visszataszítóbb, mint valaha, csak alattomos szemében villan olykor a fölény biztonsága. Legháttal a fattyú Csobán Ghiréj halad magában, — ő a legifjabb. Deli természetű, varkocsos dalia; csupa szenvedély, csupa tűz az ő lobbanó pillantása.

Előkerülnek a szerencsény leányok s szép kis körbe négy ülő-vánkost tesznek oda a szőnyegre a rács elé. A hercegek, kik következetesen nem váltanak szót, sőt észre se veszik gyömát, czeremóniásan emelik fel palástjukat s törökösen helyezkednek el, ki-ki a maga teheráni párnáján. Hozzák nekik a kávét, meg a szönbet, de ők nem is érintik s csak mohón pillantanak át a rácsra imádottjukra. Vánkosaiba temetkezve Zareyma már ott ül; miután a várt négy vendég mind fejedelmi rokon, nincs fátyol az arcán, — de hisz egyébiránt az a rács még idegenekkel szemben is illendően őrizhetné arca inkognitóját. Ott ül a világszép leány, de a Ghirejek tatár etikettjéhez képest még mindig nem tartozik vendégeit észrevenni. Előbb szép sorjában s költői szóval a vendégeknek kell üdvözlölnök őt, s csak ha egyiknek az üdvözlése megtetszik neki, akkor veti fel a szemét, hogy a társaságról tudomást vegyen. Bizony nem egyszer megesett már, hogy egyik udvarló köszöntője se tetszett meg a büszke leánynak s a hercegek a kötelező szünet után ép oly nesztelenül távoztak, mint a hogy jöttek!... No de most tán még se lesz így. A kérék örömmel veszik észre, hogy Zareyma ezuttal se nem szeszélyes, se nem gögős, — inkább meghatótnak, szinte megadótnak látszik. De mi az a négy drágakó ott a tenyerében? Oly szórazokottan játszik velük... A hercegek egymásra néznek: rangszerint a Nuredint illeti az első szó.

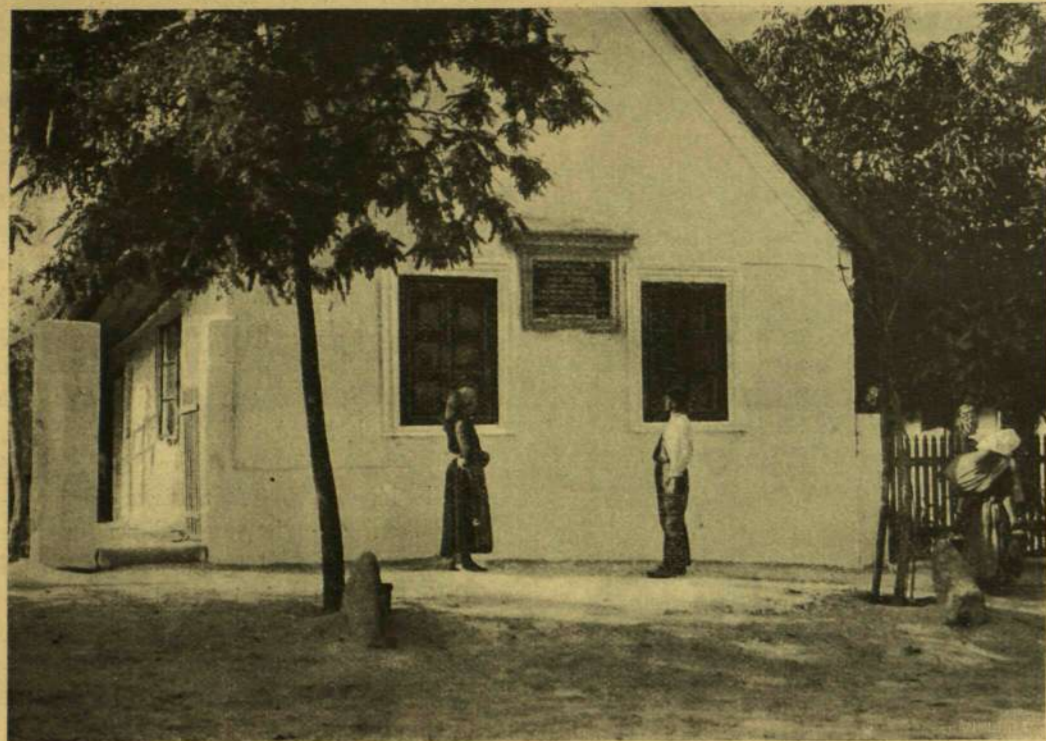
— A mennyek boltjánál is szebb a Zareyma homloka, — kezdi édeskésen, — de vajon micsoda felhő borítja most ez eget? A mennyek napjánál is fényesebb a Zareyma szeme, — oh kérjük e napot, oszlassa már az ég borját s az oszló fellegeken át végre mosolyogjon reánk!

Hallja a hercegnő, de nem mozdul. A tatár Néro arcán lassankint fintorrá torzul a kellemkedés, — fenekedő irigyen pillant Szelimre. Most ő következik:

— Éjnél sötétebbek a Zareyma fürtjei, tengervizes éjt látok én bennük. Dúl a vihar a tengeren s a habok örvényével négy hajótört küzködik. Tudjuk, csak egyikünk mentetik, de vajon ki lesz a választott? Melyikünk ér partra a boldogsághoz?

Ismét semmi válasz. Zelman-shahra kerül a sor:

— Rózsákat látok én a tavasznak legszebb hajnalán: bagdadi rózsáknál is szebbek nyílnak Zareyma orcáján. S dúlhat az éj vihara, perzselhet nap heve, csak annál bődtöbb e rózsák lehelle. Négy tolvaj settenkedik a

VOLF GYÖRGY SZÜLŐHÁZA TÖRÖK-BÁLINTON, A RAJTA ELHELYEZETT EMLÉKTÁBLÁVAL.

szerelm kertje körül, — mind elszánt levették, csókkal fegyverezték! — a legszebb rózsának vajon majd melyik örül?

Még sincs felelet. Dallamosan a Csobán szólal meg:

— Zareymának szemét és orcáját, eleget zengtetek már minden bájoságát! Rám semmi se marad, — szólnom hát nem szabad. Ajakam hallgat, ámde szívemnek hogy parancsoljak? Engedetlen jószág, dobban az, és pedig csak annál jobban! Életem adása minden dobbanása. Zakatoló titkos tik-tak... lyányszívet csak az ilyen nyithat. Hallod-e Zareyma? Vigyázz, ime szivedet nyitják, — de hiszen már nyitva is talán...

Ravasz az ötlet. A hercegnő önfelédten kap kebléhez:

— Nem igaz! Oh hogy rám ijesztettél Csobán...

A fattyú herceg boldogan bólint:

— Hogy engem végy észre először, csak ezt akartam. Allahal köszöntlek, hercegnő! A többiek mily irigyen nézik a szerencsét! Ámde Zareyma, kinek most már üdvözlőnie kell őket, hamar feltalálja magát:

— Allah vételek is, kedves uram. Ép jókor jösztek, nézettek, mivel bibelődöm.

— Négy drágakő! szólnak egyszerre mindannyian, — egy rubint, egy szafir, egy smaragd, meg egy gyémánt...

S a rácsot át kíváncsian kandikálnak be a hercegnő tenyerében csillogó jegeczekre.

— Igen, folytatja Zareyma, — e kövecskék felett töprengek én. Mert hát képzeljétek csak, mi történt. Az éjjel álomban elvesztettem a szívemet...

— Ah!

— S mikor kétségbeesetten indultam keresésemre, egyszerre csak egy dsinnel találkoztam az álmok országában. Mosolygó törpe volt s kezében ezt a négy jegeczkét tartotta. Így szólt: «Állj meg Zareyma s ne keresd tovább szivedet, e négy kő egyikébe bújít el az, itten vett rejteteket!... képzelhetitek, mily mohón kérdeztem: melyikbe?»

— S ő megszűgta?

— El kellett találnom...

— S te eltaláltad?

— El! A mint a négy drágakővel kezembem újra elaludtam, egyszerre csak hangot hallék az álmok országából — s mindjárt megtudtam.

Én tehát tudom már, melyik kőben van fogva szívem, — most csak az a kérdés...

— Hogy mi is eltaláljuk-e, úgy-e?

— Igen.

— S a ki eltalálja?

— Az a fogságból szívemet váltja.

— S mi lesz a jutalom?

Kicsit nehezen megy, de a hercegnő mégis kimondja:

— Zareyma férjeként majd őt uralom.

Szörnyű izgalomban feszengnek a kérők.

No végre itt a nagy perc! Szorongva lesik imádotjtukat. A leány a bársonyruháiba rejti a drágaköveket s aztán kinyitja a rács ablakcsúját.

— Szép sorjában nyúljatok bele s kiki egy követ húzzon ki az erszényből.

Persze a Nureddin az első. Ármányos szemét a hercegnőn tartva, soká kotorász, végre a rubintot rántja ki:

— Piros a szenvedély színe, csak e rubinban lehet a Zareyma szíve!

Ám a leány nem int. Sárgúl a trónörökös, de hiába, Szelimnek kell engednie a tért. Soká habozik ő is. A szafir vonja elő:

— Kék e szafir, kékebb az ég se lehet, — ilyen mennyei szív csak ide rejtőzhetett.

— Tovább, — mormogja a hercegnő.

Remeg a Zelman-shah keze. A smaragdot mutatja fel:

— Dicsérem Allahnak szent zöld színét, — bizton e smaragd őrzi a Zareyma szívét.

— Te se találtad el, hangzik a válasz.

(Polytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY.

(Polytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpflin Aladár.

Rettenetes óra volt, olyan óra, a melyből Lily borzongva és káprázva került ki. Nem mintha nem sejtette volna néha egy ilyen kitörés bekövetkezését, ellenkezőleg a három hónap alatt az élet fölületén baljóslatú repe-dések és szállongó gőz-felhők mutatkoztak, a melyek miatt félelme mindig résen volt. Ime, most minden kitör. Az az érzés, hogy ő is bele van elegyedve a robbanásba, a helyett, hogy csak tanuja legyen az út széléről, csak erősebb lett azzal a móddal, a hogy Dorset érezte vele: mennyire szüksége van ő rá s milyen

helyet foglal el az életében. Ő rajta kívül hol az a fül, a mely nyitva van panaszainak? Hol az a kéz az övé kívül, a mely megint talpra tudja állítani önértétét? Lily a vele folytatott egész küzdelem alatt valami anyai érzést érzett iránta, a melylyel vezette és fölemelte. De most, ha Dorset ő bele kapaszkodott, ez nem azért volt, hogy kihúzza, hanem azért, hogy érezze, hogy valaki együtt fuldokol vele a mélységben: azt akarta, hogy Lily szenvedjen vele együtt, nem pedig enyhítse az ő szenvedését.

Mindkettejük szerencséjére Dorsetnek kevés volt a fizikai ereje, hogy fentartsa ezt a lelki állapotát. Összerokadt, nehezen lélekzett s olyan mély és hosszas apatiába esett, hogy Lily attól tartott, az arrajárók azt hiszik, valami baj érte és felajánlják segítségüket. Lily szakította meg a hallgatást, fölkelve székéről. A mint világozabban meggondolta a dolgot, eltűnt a veszedelem félelme és belátta, hogy a veszély nem Dorset részén van.

— Nekem már mennem kell, — jöjjön, ne kényszerítsen, hogy magára hagyjam, — sürgette Dorsetet.

Ez azonban néma maradt, mire Lily hozzátette:

— Mit szándékszik tenni? Nem ülhet itt egész éjjel.

— Elmehek egy hotelbe. Táviratozhatok az ügyvédeknek.

Főlegyenesedett, egy új gondolat kapta meg.

— De hiszen Selden Nizzában van! Elküldök Seldenért!

Lily e szavakra ijedt kiáltással ült le.

— Nem, nem! — tiltakozott.

Dorset gyanakvón fordult feléje.

— Mért ne? Hiszen Selden ügyvéd! Az egyik ép olyan jól elintézi az ilyen ügyet, mint a másik.

— Ép olyan rosztól, ezt kell mondani. Azt hittem, én hozzám fordul segítségért.

— Maga segít is nekem, olyan édes és türelmes irántam. Ha maga nem lett volna, már rég végét vettem volna a dolognak. Most azonban végre jutott.

Hirtelen fölállott s nagy megerőteltéssel ki-egyenesedett.

— Nem kívánhatja, hogy nevetséges legyek. Lily gyöngéden nézett rá.

— Hisz épen ez az.

Aztán egy pillanatnyi fontolgatás után, szinte maga is csodálkozva inspirációja föllobbanásán, hozzá tette:

— Jól van, menjen hát Seldenhez. Ráér még ebéd előtt.

— Oh, az ebéd, — gúnyolódott Dorset, de Lily mosolyogva bucsuzott el tőle:

— A földzeten ebédelnék, ne felejtse el. Ha akarja, elhalaszthatjuk kilenc órára.

Négy óra már elmúlt, a mikor Lily a partra ért s várt a csónakra, mely a yachtra vigye. Kezdtet kíváncsi lenni, hogy mi történt a yachton. Silvertonnól nem esett említés. Vajjon visszatért-e a Sabinára? Vagy Berta — borzasztó lehetőség öltött fel Lilyben — Berta, magára maradvá, partra szállt, hogy találkozzék vele? Lilynek elállt a szíve verése erre a gondolatra. Mindeddig csak Silvertonnal törődött, nemcsak azért, mert ilyen esetekben a nők ösztöne mindig a férfi pártján van, hanem mert Silverton állapota igazán megnyerte részvétét. A szegény fiú oly kétségbeesítő komolyan vette a dolgot, és az ő komolysága annyira egész más volt, mint Bertáé, ámbar ez is elég kétségbeesítő volt. A különbség az volt, hogy Berta csak önmagát vette komolyan, Silverton pedig őt. Most azonban, a válság pillanatában, ez a különbség a romlás súlyát Berta hátrította, mert Silverton legalább Bertáért szenved, de Berta csak önmagáért. Különben is, kevésbé ideálisan fogva fel a dolgot, az ilyen helyzet minden hátránya az asszony részén van s Lily rokonszenve most Berta felé fordult. Nem szerette Dorset Bertát, de volt benne bizonyos érzése a lekötelezettségnek. Berta kedves volt iránta, együtt éltek a legutóbbi hónapokban, barátságos lábon s Lilyre nézve csak annál sürgetőbb volt, hogy teljes lélekkel barátinője érdekében dolgozzék.

Kétségkívül Berta érdekében való volt, hogy elküldte Dorsetet, tanácsot kért Seldentől.

Kicsoda tudná csodálatosabban egyesíteni az ügyességet Berta megmentésére az arra való

kötelezettséggel? Ki kell rántania Bertát s ezért Lily bizott benne, hogy meg is találja a módját s teljes bizalmát vette a táviratba, melyet a part felé menet küldött neki.

Ennyiben Lily érezte, hogy jól cselekedett s ez a meggyőződés megerősítette a további munkára. Ő és Berta sohasem voltak bizalmas lábon, de ilyen válságban le kell dőlni a tartózkodás korlátainak: Dorset czélzása a reggeli jelenetre érezte Lilyvel, hogy e korlátok már le vannak dőlve s Bertának nincs ereje újra fölépíteni őket.

A mint a csónak a yacht felé úszott, Lily mind jobban aggódott hosszas távolmaradásának következményei miatt. Mi lesz, ha a szerencsétlen Berta, a hosszú órák alatt nem találva egy lelket sem, a kihez forduljon — de mikor ezt gondolta, Lily egyik lábával már a hajón volt. Első lépése a Sabinán pedig meggyőzte arról, hogy aggodalmi közül a legrosszabb alaptalan volt: Berta szokott eleganciájával épen teát osztogatott Belshire hercegnőnek és Lord Hubertnek.

Ez a látvány annyira meglepte Lilyt, hogy Bertának ezt észre kellett vennie a tekintetén; Berta nyugodt tekintete még jobban zavarba ejtette. Egy pillanat alatt azonban belátta, hogy Bertának nyugodtnak kell látszania a többiek előtt, s hogy enyhítse a saját meglepetésének hatását, azonnal valami egyszerű okát kell mondania. A hirtelen átmenetkező váló hozzászókás könnyívé tette neki ezt. A hercegnőhöz fordulva felkiáltott:

— Hogyan! Hisz én azt hittem, a trónörökösönöz ment!

Ez elég volt a megszüllött hölgynek, ha nem volt is elég Lord Hubertnek. Legalább utat nyitott annak, hogy a hercegnő élénken magyarázza, miképen fordult vissza az utolsó pillanatban, hogy egy szót szólnon Dorsetnével a holnap ebédéről, — a Bryék ebédjéről, a melyre Lord Hubert mégis csak rávette őket.

— Hogy megmentsem a nyakamat, tudják, — magyarázta Lord Hubert, egy tekintetet vetve Lilyre, hogy átvége az elismerést készségére.

— Bry úr egy jó börczei tippet ígért neki s ő megígérte, hogy nekünk is megmondja, ha elmegyünk. — tette hozzá a hercegnő szokott nyíltságával.

Az erre következett tréfálódásban, Lilynek úgy látszott, Dorsetné bámulatos lelkiroval játszotta szerepét. Távozáskor Lord Hubert a hajólépcső közepéről visszaszólt:

— És természetesen számíthatunk Dorsetre is?

— Hogyne, — felelt Dorsetné vidáman. Jól tartotta magát mindvégig, de a mint megfordult, Lily azt hitte, alácsúszott a hullánia és a félelem szelleme kibúvik alóla.

Dorsetné lassan fordult hátra, talán idő kellett neki, hogy rendezze az arcizmait, de annyi tény, hogy rendben voltak, mikor újra behagyatott székébe s némi ironiával ezt mondta Bart kisasszonynak:

— Azt hiszem, jó reggelt kell mondanom.

Ha ez kiinduló pont akart lenni, Lily kész volt elfogadni, bár sejtelte se volt róla, hogy mit várnak tőle válaszul. Volt valami Dorsetné magatartásában, a mi idegessé tette s erőltetnie kellett a könnyed hangot, mikor így felelt: — Meg akartam látogatni reggel, de még aludt.

— Későn feküdtem le. Mikor nem találtuk magukat a pályaudvaron, azt hittem, vár-nunk kell magukra a legutolsó vonatig.

Nyájasan beszélt, a szemrehányás igen gyöngö csengésével.

— Maguk nem találtak minket? Maguk vártak ránk az állomáson? De hisz én úgy tudom, el se jutottak az állomásra, csak mikor az utolsó vonat már elment!

— Ki mondta ezt magának?

— George, — az imént találkoztam vele a parkban.

— Ah, hát ez a George verziója? Szegény George, nem volt abban az állapotban, hogy emlékezék arra, a mit mondtam neki. Egyike jött rá a legrosszabb rohamainak ma reggel és én elküldtem, hogy menjen az orvoshoz. Nem tudja, volt nála?

Lily még mindig elgondolkozva, hogy mit jelent mindez, nem felelt és Dorsetné közben helyezkedett el székében.

— Nagyon meg van ijedve önmaga miatt. Nagyon árt neki az izgalom s valahányszor valami kellemetlenség történik, mindig rohamoto idéz nála elő.

— Valami kellemetlenség? — dadogta Lily, még mindig nem tudva, mire véje Dorsetné.

— Igen, az, hogy olyan feltűnően együtt volt magával a hajnali órákban. Tudja, édesem, maga nagy felelősséget hárít rá ilyen botrányos helyen éjféln.

— Erre — a dolognak váratlanságára és elképzelhetetlen vakmerőségére — Lily nem tudott mással felelni, mint csodálkozó nevetéssel.

— Kivált ha meggondoljuk, hogy ezt a felelősséget maga hárította rá.

Dorsetné bámulatos szelidséggel fogadta ezt.

— Azzal, hogy nem volt meg az az emberföltötti ügyességem, hogy fölfedezem magukat abban a rettenetes tolongásban? Vagy képzelhettem, hogy maguk beleülnek a vonatba ketten, nélkülem, a helyett, hogy szép esődesen vártak volna az állomáson, a mig mi megtaláljuk magukat?

Lily elpirult: nyilvánvaló lett előtte, hogy Bertának van valami célja, valami olyan irányban halad, melyet maga tűzött ki magának. De mikor olyan veszedelem fenyegeti, minek vesztegeti az időt ilyen gyerekes kísérletekre?

— Nem, hanem azzal, hogy együtt kellett volna maradnunk Nizzában, — felelt Lily.

— Együtt maradni? Hiszen maga ragadta meg az első alkalmat, hogy elszaladjon a hercegnővel és barátjaival! Édes Lily, nem gyermek magam már, hogy kezénél fogva vezessék.

— Nem, arra sem, hogy lecsépeztessék, Berta!

Dorsetné szemrehányón mosolygott rá.

SULLY PRUDHOMME.

— Hogy én lecsépeztetem? Isten ments! Csak épen barátságosan figyelmeztetni akartam.

Bart kisasszony elhült az ijedségtől: az árus gondolata úgy villant meg előtte, mint a kés az éjszakában. De a szánakozás egy pillanat alatt urrá lett ösztönzerű visszariadása fölött. Mi más ez az eszelen beszéd, mint a hajszolt teremtés igyekezete, hogy eltakarja menekülése irányának nyomait? Lily szeretett volna felkiáltani: «Szegény pára, ne habozz, jer egyenesen hozzám, majd találunk kivetető utat.» — De a szavak elhaltak ajkán Berta szemtelen mosolyától. (Polytatása következik.)

ERDÉLYBŐL 50 ÉV ELŐTT.

Reményi Ede volt az első ismert nevű művész, ki az erdélyi városokat végigjárta, végig hangversenyezte. Volt is nagy hűhó a fogadtatására mindenfelé, s minden jó hazafi köteletségének tartotta megjelenni a hangversenyén, mert nem annyira a nagy művészt ünnepele-ték Reményiben, mint a szárművésztében élt hazafit, ki nagy menekülteiket elkísérte, szép zenéjével vigasztalta, tíz évet töltött környezetükben — ez volt a hír róla — s ezt mindenki méltányolta, mig gyönyörű magyaros hegedű-játékát megtapsolták, élvezték is, de értéke szerint méltányolni édes-kevesen tudták.

Mert mi türes-tagadás, be lehet vallani, hogy Erdély sohase volt a művészetek hazája, de honnan is vette volna a nagyvilágot elzár, magas hegyektől körülvett, besnyők, tatár, töröktől pusztított kis ország művészetét?

Aztán a művészet kényes virág, csak gazdag talajban, fénytől környezve diszlik és egy rablóhadaktól dúlt, a világkereskedéstől elzárt kis ország hogy lehetne gazdag?

Az igaz, hogy hajdan a XV. század végéig, ott volt az útja a levanti kereskedésnek, de csak az útja, nem a gyűlpontja, s a mi gazdagságot az ott hagyott, az a betörő, rabló, vad népek martaléka lett, épen csak a kerített szász városok s az ott letelepedett görög kereskedők őriz-hettek meg valamit Kelet kincseiből, azért állott nagy híren gazdagságuk.

A lakosság különböző népfajtaiól nem lehet megtagadni a szorgalmat és tehetséget, munkájuk fedezte az élet szükségletét, s gyakran a finom műiparig emelkedve tanusította a művészi tehetséget, mire idehaza nem volt se tér, se szükség, kit elragadott művészi tehetsége, az külföldre ment, mint a prágai Szent György szobor készítője, kinek neve — Kolozsváry — bizonyítja, hogy erdélyi ember volt.

A fejedelmek korszakában mint önálló ország szerepelt Erdély a művelt államok között, az vot fénykora, akkor ott emelkedett a magyar nyelv irodalmi és művelt társalgási nyelve, s a két nagy fejedeleme, Bethlen Gábor és I. Rákóczi György korában, mikor bár Erdély fia i hősiessen küzdöttek a vallás-szabadságért és Magyarország szent jogaiért, de Erdély földjére nem lé-

A KIRÁLY SZEMLELI A KARINTHAI HADGYAKORLATOT.

Kallós Oszkár féltetve.

A KIRÁLY CERCELET TART.

pett ellenség közel fél századig s gyarapodott az ország anyagilag és szellemileg, nem egy szót esett akkor ott a tudományok és művészetek ápolásáról, de a bekövetkezett nyomorúságos idők elsöpörték onnan a szép műveltséget s később az osztrák kormány bécsi műveltségének terjesztése végkép megrontotta a magyaros szellemi életet. A múlt század elején alig ismeretek Erdélyben más zenét, mint a bécsi waltzeket, a szászok ugyan fent voltak vele, hogy ők ápolják a művelt német zenét. Volt is minden nagyobb városkájuknak városi zenekara, de azok művészi színvonala csak annyiban haladta túl a mostani veteránokét, hogy nem csak fuvó, de vonó hangszereken is játszottak. A magyar közönség cigányzene mellett mulatott, de cigányai — kivéve a kolozsváriakat — nem voltak kitűnőek, és többnyire oláhos modorban játszottak.

1846. évben Liszt Ferenc is ellátogatott Kolozsvárra, a koltói Teleki Sándor társaságában, nagy lelkesedéssel fogadták, annál is inkább, mert Teleki Sándorral jött, kit nagy úr és kis ember egyformán szeretett. A hangversenyen nagy volt a lelkesedés, a hírneves magyart ünnepezték, de a közönség művészeti véleménye nem egyezett a Kovács Miklós erdélyi róm. kath. püspökével, ki azt mondta: Ez az ember bizony jól veri a flautavért.

A művészetek közül a színművészettel barát-

A KÜLFÖLDI KATONAI ATTACHEK.

A KARINTHIAI NAGY HADGYAKORLATOKRÓL. — Kallós Oszkár félvételei.

kozott meg leghamarabb az erdélyi közönség, Kolozsvárnak 15 évvel előbb volt magyar színháza, mint Pestnek.

Az ötvenes években már könnyű olasz operákat is adott a kolozsvári színház s azok csakhamar népszerűek lettek. De ez csak Kolozsvárt volt, a többi erdélyi városokban igen-igen kevés volt a zeneértő, de annál több a jó hazafi, s ezek ünnepezték Reményit, kit a külföldről nemrég hazatért Orbán Balázs báró mindenütt kísért s hazafias nagy mondásokkal dicsért.

Orbán Balázs szerette úgy feltüntetni, mintha ő is száműzött lett volna a külföldön. — Haj, akkor legnagyobb dicsőség volt a martíromság — pedig Orbán Balásznak régi ismerősei jól tudták, hogy még az 1846. évben ment Konstantinápolyba, szülőjével és testvéreivel együtt egy örökség felvétele végett. A török jogviszonyok miatt hosszú idő telt el, míg a nagyon összeolvadt örökséget megkaphatták, s így tizenkét évig éltek a török fővárosban, Balázs közben egy utat tett Angliába és Jersey szigetére, hol magyar, francia s főként olasz száműzöttek társaságában élve, teleszívta lelkét republikánus — mondhatni anarchista elvekkel, melyekre jellemző a következő eset:

Egy alkalommal mutatta nekem Hugo Viktor most már rég elhalt fiának arcképét.

A HADVEZETŐSÉG.

Az első sor közepén (balról jobbra) Krobatin altábornagy, Salvator főherceg, Schönauich hadgyőztes, Frigyes főherceg.

— Olyan tehetséges, mint az atyja? — kérdeztem.

— Oh, sokkal tehetségesebb — válaszolta Balázs — ez mondta azt a világhírű nagy mondást: Csak akkor lesz boldog az emberiség, mikor az utolsó császárt az utolsó pápa zsigereivel felakasztják.

Én — akkor gyermekleány — úgy megborodtam e nagy mondástól, hogy mai napig is borsózik bele a hátam, ha rá gondolok. Orbán Balázs jó hazafi volt, de végig megtartotta Jerseyből hozott elveit, ítéletében túlzó volt, s kíméletlen mindenki iránt, még egykori jóltevőjét, gr. Mikó Imrét sem kímélte.

A menekültekről és utazásairól csudadolgot tudott mesélni Orbán Balázs, a mi oly tekintélyt szerzett neki az Erdély határain túl nem járt székelyek előtt, hogy álmélkodó bámulattal hallgatták minden szavát, nem is neveztek másképpen, mint a török báró. Évek múlva aztán, mikor hírlapilag mondott le a báróságról s őseinek katolikus vallásáról, akkor «kivételt báró» lett a neve.

Reményi Ede első körútja alkalmával benne és Orbán Balázsban együtt ünnepezték a nagy hazafiakat minden székely városokban, volt fogadás szónoklatokkal, bankett, pohárköszöntő számtalan, és muri reggelig, a miben nem nagy öröme telt az ünnepeztéknek, mert egyik se szerette a borozó mulatságot.

Reményitől rossz néven vették, hogy nem hegedült e mulatságokon, meg azt is, hogy némi tiszteletet követelt művészetének is.

— Derék hazafi, becsülöm, szépen is hegedül, de nincs miért oly sokat tartson cigány mesterségére. — hallottam mondani Reményi felől egy székely táblabírótól.

Bizony ötven év előtt székely atyáinkai alig láttak különbséget a művész és a vidéki cigány-primás zeneje között.

Az alkotmányos rend helyreállta után még e téren is nagyot haladtunk, s mikor Reményi a 70-es években második körútját tette Erdélyben, ünneplése nem volt többé hazafias demonstráció, hanem rendes műkedvelés, annál is inkább, mert a szász városok közönsége s a furdókben időző romániaiak is nagy számban méltányolták a művészt.

Ez újtábol hozta magával Reményi a csürdögölőt, azt a kissé vad, de kiválóan eredeti székely nótát, melyet kottára szedve megismertetett a zenevilággal.

E körútjában sokkal elégedettebb, jobb kedvű volt a művész, magas jó kedvében megtette azt is — fiatal hölgyek kedvéért, hogy egy vendéglői zeneestélyen együtt játszott a kolozsvári cigányokkal, sőt az öreg Pongrácz Lajos híres klarinétjátékát ő kísérte hegedűjével s magatányérozott a cigányok részére.

GRÓF UEXKÜLL-GYLLENBAND HADTESTPARANCSNOK ÉS KLOBUCSÁR HONVÉDSÉGI ADLÁTUS.

szerzőnek színpadjainkról ismeretes regényes színjátéka, hét novellisztikus rajz, elbeszélés a kuruczvilágból s egy élelken előadott és ügyesen megverselt költői elbeszélés «Pekryné bitófája» czimvel. Az olvasó közönségnek kedves dolog lesz valamennyi, mert népszerű témákat tárgyal kellemes rodomi formában s olyan hurokat peng, melyekre könnyen válaszolnak rokon-hurok minden magyar lélekben.

Dante Purgatóriuma. A magyar irodalom erőfeszítései, hogy Dante nagy szellemét magyar verssel megközelítsék, már jó régi keletűek, a nélkül, hogy végleges eredményre jutottak volna. Ez azonban nem szól műfordítóink ellen, mert ugyanígy vannak a nagy, zordon olasz költővel a világ minden nemzetének fordítói. Tulajdonképen minden igazi költemény lefordíthatatlan, mert a legjobb fordítás is csak egy részét adhatja vissza az eredetinek, de a Divina Commedia kétszeresen az. Hogy a fordítók mégse fáradnak bele a törekvésbe, hogy újra meg újra megpróbálják, közelébe férni Dantének, annak egyszerű magyarázata az, hogy az az «egy rész» is, a mely a fordítás eredményeképp az eredetiből megmarad, oly roppant szellemi kincs, melyet nemzetével közvetíteni a legszebb becsúgy tárgya lehet az írónak. Innen magyarázhatók a magyar írók fáradozásai is, kezdve a jó Császár Ferencz 40-es évekbeli első kísérletein, Angyal János becsületes igyekezetével, de kevesebb költői hivatottsággal készült teljes, rimtelen Dantéján át Szász Károly rimes, az eredetivel formában is egyező fordításáig, a mely ma is legkiválóbb s legnagyobb

JÓZSEF FŐHERCEG A HADVEZETŐSÉGGEL.

A művészeknek is talán ezek voltak legvidámabb, legszebb évei, mert később tett világhírű körútjában, kivált Amerikában, a dicsőség mellett sok keserűséget s a végén nyomort, elhagyottságot aratott.

Az erdélyiek bocsássák meg nekem, hogy régi, művészet nélküli életükre emlékeztetem őket; ez emlékezés nekik se lehet már kellemetlen most, mikor szellemviláguk oly nagyot haladt, mikor Kolozsvár, mint műveltségi központ, mindjárt a főváros után következnek s az erdélyi kisebb városokban is oly élénk a zenei és szellemi élet, mint Magyarország legkiválóbb vidékein.

Horváth Janka.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kuruczvilág. Lampérth Gézára volt talán összes költőink közül — az egy Endrődi Sándort kivéve — leginkább termékenyítő hatással a kuruczvilág reminiszociójának az a felújulása, melyet az utóbbi években tapasztaltunk. Egy a Nemzeti Színházban színe került dráma, egész sereg különböző műfajú vers és prózai rajz, tárczazikk került ki Lampérth tolla alól e reminiszocióját hatása alatt. A tárgy természetéből folyik, hogy mind e dolgoknak alaphangulata a hazafias lelkesedés, újjongás a kurucz-dicsőségben, bánatos elmerengés a kurucz-mozgalom szomorú végén. Lampérth most összegyűjtött egy kötetre valót ilyenmő dolgaiból az Országos Irodalmi és Közművelődési Szövetség kiadvány-sorozata számára. Köztük van a «Vér Judit rózsája», a

HONVÉDTISZTEK PIHENŐJE.

HADGYAKORLATOK BUDAPEST KÖRNYÉKÉN. — Schaffer és Pobuda félvételei.

FIGYELIK A CSAPATOK MOZDULATAIT.

arányú emléke a magyar műfordítás nagyhatalmú alapvetőjének. Most a Divina Commedia második része, a Purgatórium jelent meg új prózai fordításban, mely Cs. Papp József műve. Nem is fordítónak, hanem szerényen prózába átirónak mondja magát s munkáját az olasz Dante-társaságnak ajánlja Garibaldi születésének századik évfordulójának alkalmából. Cs. Papp József sokat foglalkozott Dantével, munkája gondos tanulmány eredménye. Teljes sikerét lehetetlenne teszi már maga a prózai forma, még inkább az, hogy prózája is kissé színtelen és nehézkes, hiányzik belőle az írói művészet lüktetése. Rendkívül szerencsétlen gondolatnak kell pedig tartanunk azt, hogy a fordító a szükséges tárgyi és történelmi magyarázatokat a szövegben, zárójel között közli, a mi teljesen lehetetlenne teszi a szövegnek folyamatos olvasását, tehát élvezetét is. Már a lapvégi, csillag alatti jegyzetek is erősen zavaróan olvasás közben, hát még ha majd minden mondat után zárójelben következik a magyarázat, a mely akárhánszor hosszabb, mint a magyarázott mondat maga!

Hazulról. Szegednek ma már szinte külön kis irodalmi van, nem nagy terjedelmű, de spezializálisan szegedi. Kezdődött Mikszáth Kálmán néhány rajzával, melyek nagyjában megadták a szegedi polgár és a Szeged-vidéki parasztember körvonalait s a melyekből aztán kiindultak az újabb szegedi írók, különösen Tömörkény István és Cserzy Mihály, a ki Homok név alatt írja szegedi történetét és rajzait. Nevezetes, hogy mennyire egyszínűek és egy hangnemből való e két író munkái, akárhánszor bátran ki lehetne adni az egyik író rajzát a másik helyett. Még a stílusukban is feltűnnek az egyezések. Nyilván Homok tanult Tömörkénytől, nemcsak mert az utóbbi lépett fel előbb, hanem mert szélesebb is a látókör és biztosabb az alakító képessége, általában fejlettebb az író-mestersége. Viszont azonban Homoknak talán közvetlenebb, az apró vonásokat, árnyalatokat jobban megjegyző a megfigyelése. Az azonban nála még nagyobb mértékben megvan, mint Tömörkényé, hogy a tárgy felfogásában s az előadás módjában modorossá kezd válni: kész vonalakkal és színekkel dolgozik, melyek többé már nem a tárgyból magából törnek ki, hanem mestersége szerszámainak raktárából szedegeti elő az író. Már pedig kész klisével dolgozni nem művészet akkor sem, ha az ember maga készítette is a kliséjét. — Homok most az Országos Irodalmi és Közművelődési Szövetség kiadványainak során kiadta tízennégy tárcsaráját, túlnyomó számban tájképeket — ezekben a legerősebb — és kiszélesített adoma-képen ható rajzokat. Mint az író minden műve, nagyon egyenletes valamennyi, nincsenek közöttük lényegesebb értékbeli különbségek, nagyjában egy színvonalról való valamennyi. Nem tartoznak a mai magyar elbeszélő próza legmagasabbrendű termékei közé, de az a szeretet, a melylyel az író Szeged és vidéke magyar népét figyeli és leírja s az a becsületesebb lélek, a mely bennük nyilvánul, kedvessé teszi őket.

A piaristák színjátéka Pesten a XVIII. században. Prónai Antal kegyesrendi tanár ily című terjedelmesebb tanulmánya, mely most önállóan jelent meg, a régi Pest művelődéstörténetének egy érdekes fejezetét eleveníti fel. A piaristák pesti gimnáziuma a magyar főváros legrégebb középiskolája. 1717-ben nyílt meg, szűkös körülmények között, de hamar jutott nagy virágzásra. Mint akkortájt majd minden gimnáziumban, főleg pedig

a szerzetesek által vezetettekben, nagy divatja volt az iskolai színjátékoknak, melyeken a tanulók adták elő különböző, többnyire tanáraik tolla alól kikerült szindarabokat. A darabok mindig erkölcsi céllal voltak írva, többnyire latin nyelven, s főzéljük az volt, hogy a tanulók bemutassák a szülőknél s egyéb érdeklődőknél nevelésük erkölcsi irányát s a deák nyelvben szerzett jártasságukat. Adtak elő azonban magyar nyelvű darabokat is s Pesten épen a piaristák növendékeinek ajkán szólat meg színpadon először a magyar szó. Természetesen, ezek a színi előadások csak laza kapcsolatban állanak a tulajdonképeni dráma és színpad fejlődésével, mely nem belőlük indult ki, nem is beléjük kapcsolódott, annyi hatásuk azonban volt, hogy előkészítették a közönséget az igazi színpadi művészet megértésére és élvezésére. Pesten akkor még nem volt színház, holmi német vándor színész-társaságok megfordultak ugyan olykor a városban, de teljesen rendszertelenül, fogyatékos művészetükkel nem sok hatást kelteve, — így hát a piaristák diákjai voltak az első, a kik rendszeresen, a folytonosság megszakítása nélkül játszottak Pesten színházat. Magyar előadásaikkal pedig, ha talán nem is úttörői, de előkészítői voltak a magyar színészetnek. S épen ezért, ha véletlen is, de van bizonyos szimbolikus jelentősége annak, hogy azt a darabot, a melylyel 1790-ben az első magyar színtársulat megkezdte Pesten munkásságát, egy piarista szerzetes, Simai Kristóf írta. — Prónai Antal részletesen, gondos kutatás és tanulmányozás alapján adja elő a piarista iskolai színjátékok keletkezését, kifejlődését, főbb előadásait, a darabokat, a színpadi technikát s a piarista tanárok drámaírói tevékenységét, munkája függelékében

JELENTÉS.

HADGYAKORLATOK BUDAPEST KÖRNYÉKÉN. — Schöffler és Foboda főveltelei.

pedig közli Benyák Bernát piaristának «Meggyszenült irigység» című szindarabját eredeti szövege szerint, a pesti kegyesrendi gimnáziumban színe került iskolai drámák és más előadások jegyzékét s néhány ez előadásokra vonatkozó színlapot.

Helységnévtár. Öt év óta most jelent meg új kiadásban A magyar szent korona országainak helységnévtára. Az új kiadás a megfelelő pótlásokkal, helyesbítésekkel és változtatásokkal jelent meg, a melyeket a magyar közigazgatásban azóta végbement változások tettek szükségessé. Új dolog, hogy a helységnévtár közli az egyes községek egyházi beosztására vonatkozó adatokat s föltünteteli telekkönyvi hozzártározásokat is. A Vargha Gyula szerkesztése alatt megjelent nagy kötet ára 12 korona; kapható Kilián Frigyes könyvkereskedőnél, az országos statisztikai hivatal bizománysánál s minden könyvkereskedésben.

A pacirita. Szinyei Mersé Pál festményei színes reprodukciókban is legkedvesebb és legnépszerűbb díszei közé tartoznak a magyar lakásoknak. Sorozatukhoz most egy új színművet kép járul: a művész «A pacirita» című híres festménye, mely csodálatos hűséggel festett báránylehős reggeli egével és friss zöld mezőjével egyike Szinyei legelragadóbb képeinek. Ez a kép most hozzá méltó színes másolatban jelent meg a Könyves Kálmán műkiadó társaság kiadásában, 75-59 centiméter nagyságban; ára díszes keretben 56 korona, a mely összeg 3 koronás havi részletekben is törleszthető.

Uj könyvek.

Kuruczvilág. Irta Lampérth Géza. Budapest. Az országos irodalmi és közművelődési szövetség kiadása.

Dante: A purgatórium. A Divina Commedia második része. Prózába átirta és magyarázta Cs. Papp József. Kolozsvár. 1907. Rádics Sándor kiadása; ára 3 korona, díszkötésben 4 korona.

Hazulról. Irta Cserzy Mihály (Homok). Budapest, az országos irodalmi és közművelődési szövetség kiadása.

A piaristák színjátéka Pesten a XVIII. században. Irta Prónai Antal. Budapest, Stephaneum; ára 2 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: Wiszlóczky Gyula hollóthói címzetes prépost, eperjesi székes-egyházi címzetes kanonok, szentszéki ülnök, Kassa város törvényhatósági bizottságának tagja életének 76-ik lelkészségének 56-ik évében Kassán. — Sol-rész László hajdusoboszlói ev. ref. lelkész, egyházkerületi és egyházmegyei tanácsbíró 71 éves korában lelkészségének 44-ik évében Hajdusoboszlón. — FOLLERT FERENCZ nyug. zágrábi posta- és táviróigazgató 79 éves korában Pécsen. Follert Károly budapesti posta- és táviró-főigazgató az elhunytban atyját gyászolja. — Kisjókai Takács Géza nyug. uradalmi kasznár, városi és megyei bizottsági tag, 73 éves korában Nyiregyházán. — MIHALOVITS ANTAL nyug. miniszteri tanácsos, székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag 68 éves korában Budapestben. — Kosztolányi Aurél királyi tanácsos, ügyvéd,

59 éves korában, Aranyosmaróthon. Az elhunyt tevékeny részt vett a vármegye közéletében, a melynek egyik vezető embere volt. — SCÖN ÁDOZ, a Franklin-Társulat nyomdájának szedője, a magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők segélyező egyesületének tagja, 56 éves korában, Budapestben. A megboldogult 34 éven keresztül volt a Franklin-nyomdának munkatársa, s mint ilyen, évtizedeken keresztül gondozta sakkrovatunk technikai részét is. — SZAKÁCSI ISTVÁN magyar királyi államvasuti mérnök 24 éves korában Sárospatakon. — KOVÁCS BERNÁT tekintélyes fővárosi ügyvéd 64 éves korában Budapestben. — TÖRÖK JÓZSEF megyei árvászéki ülnök 54 éves korában Miskolczon. — FLASCHNER ZSIGMOND magánzó Budapestben. — Ifjú WESZPRÉMY KÁLMÁN hajdúvármegyei tiszteletbeli levéltáros s újságíró 33 éves korában Debreczenben. — SERÁK SÁNDOR gyógyszerész 36 éves korában Budapestben.

Felső-órti BERTHA SÁNDORNÉ, szül. Delplace-Rosier, Bertha Sándor, a Párizsban élő kiváló írónak és zeneszerzőnek, a francia becsületrend, a vaskorona-rend, a Ferencz József-rend lovagának felesége 81 éves korában Gacé-ban. (Orne.) Az elhunyt uriaszonyt férje révén számos magyar család, a többi közt a római Horváth, az Emmanuel, a szendrői Geöcze és a balogi Balogh családok gyászolja. — ÖZV. BABOS KÁLMÁN, szül. Tóth Beatrix életének 76-ik évében Budapestben. — ÖZV. nagysolymosi KONTZ LAJOS, szül. Hügel Anna, 64 éves korában Marosvásárhelyen. — DR. VASS JÁNOS, szül. veréblyi Marzós Olga, életének 29-ik évében Egerben. — MOLNÁR JOZSEFNÉ, szül. Fabriczius Ilona, harmincznégy éves korában Miskolczon. — ELEMNY KÁROLYNÉ, szül. Szabó Ilona, székesfővárosi tanító hatványa 68 éves korában Budapestben. — Makfalvi VASS IMRÉNÉ, szül. magyar-nagyzombori szomboly Polixena életének 46-ik évében Kolozsváron. — AIGNER EMMY, játékonyságáról ismert úrnő, Budapest. — ÖZV. EHRMANN FERENCZ, szül. Löwy Rozália, életének 70-ik évében Budapestben.

Szerkesztői üzenetek.

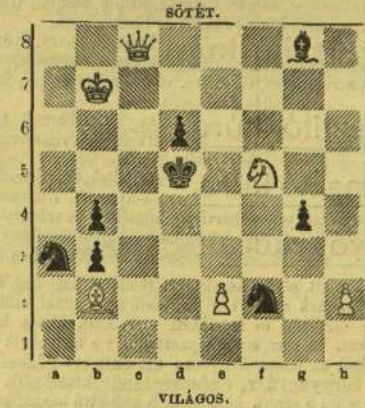
Lenn a völgyben. Szívesen megadjuk a felvilágosítást: versét nem közzölhetjük, mert nagyon kezdetleges.

Két bucsuzás. Hogy a jó nagymama elutazott Váradra s ott meghalt, — ez igazán nem elég vers.

témának, ha csak a költő a pusztá tényen kívül valami mással nem teszi érdekessé.
SÍKLOS, R. D. A kérdézet könyv i koronáért kapható minden könyvesboltban.

SAKKJÁTÉK.

2555. számú feladvány. Kintzig Róbertől, Fakert.

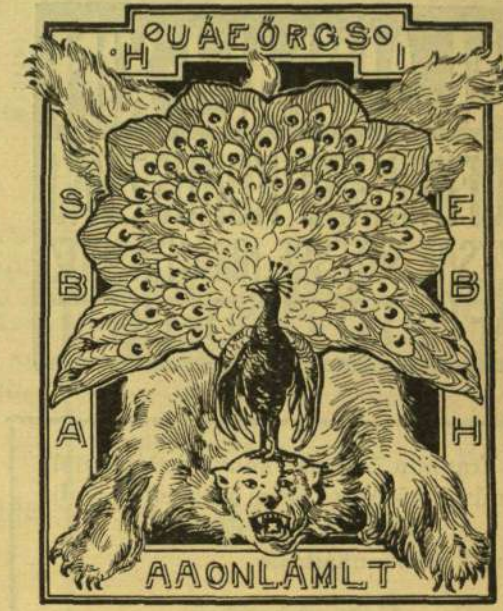
Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2534. sz. feladvány megfejtése Schluster Zsigmondtól.

Világos. Sütet.	Világos. a. Sütet.
1. Fd4-e5! ... Fg7x5(a,b,c)	1. ... Kc4-d5
2. Hc5-d7 ... e6x5	2. Vg1-h1 ... Kd5-e5 (d)
3. Vg1-d4! ... Fc5x4	3. Hc5-d7 ... Ke5-f5
4. Hf5-d6 † matt.	4. Vh1-b1 † matt.
-
b.	c.
1. ... Fg8-h7	1. ... e6x5
2. Vg1-c1 ... Kc4x5	2. Vg1-d4 ... Kc4-b5
3. e2-e4 ... Kd5x5	3. Hc5-ob ... Kb5-cb
4. Hc5-d7 † matt.	4. Hcb-d8 † matt.
-
d.
1. ... Kc4x5
2. Vg1-h1 ... Kd5-e4
3. Hf5-ab † Kc4x5
4. a2-d4 † matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör» — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» — Ludányi Antal. — Wyschogrod Pál. — Bear Mór. — Gotthold István (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hofbauer Antal (Lipót-vár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészely József (Győr). — A «Zborói Társaság». — A «Kalocsai Katolikus Kör».

KEPTALÁNY.

A 34-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Kidölt a fu mandulástól.

Felolós szerkesztő: Holtsy Pál.
Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ne vásároljon selymet
addig, míg 10 filléres levelezőlapon mintákat nem kér, a mi garantált szilárd és csodaszép újdonságainkból feketében, fehérben és színesben. Különlegesség: Selyemkémek menyasszonyi, bál-, társági és utcai tolettéké, valamint húsvéti, báli és sál-1.15 k-ig 18 k-ig méterenként. Mi direkt magánfelvételnek adunk el és a kiválasztott selyemkémek vám- és portamentesen a lakásba szállítjuk. 12022
SCHWEIZER & Co., Luzern U/24. (Svájcz.)
Selyemszövet-kivétel. Kir. udv. szállítók.

A Bór- és Lithion-tartalmú
Salvatorforrás
kiváló sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvényénél, az ukorbetegségénél, az emésztési és lélegzési szervek hurttjainál.
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető!
Teljesen tiszta!
Budapestben, főrekrát Edeakuty L. urnál!

Tessék a dolgot nézni, a hogy tetszik,
azt nem lehet elvitatni, hogy a Fay-féle valódi sodeni ásvány-pastillák több mint 20 év óta a nyak- és a légutak megfűlésénél a legényesebben beváltak és hogy milliónyi ember azokat mint óvszert és a legnehezebb hurutok leküzdésére egyforma fényes sikerrel használta és még használja. Fay-féle sodeni ne hiányozzék egyetlen háztartásban sem, hogy mindig kéznél legyen. Mindent kapható dobozonként 1 K 25 fillért. Miután utazatok vannak, azok határozottan visszatartandók és mindig «Fay-féle eredeti sodeni» kérendő.
Vezéreképviselet Ausztria-Magyarország részére:
W. Th. Guntzert, Wien, XII. Belghoferstrasse 6.

„AGRÁRIA”
kukoriczszártépo gép.
Ásványi szabadalom.
Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárásról készséggel nyújtunk. 12176
Levelezim:
AGRÁRIA Budapest Váci-út 2. sz.

Vesszőparipa-lilliomtejszappan
Bergmann és Társa cégétől, Dresden és Tetschen E/m. a naponta beérkező elismerő levelek bizonyosságra szerint most és a jövőben is a leg-hatásosabb szappan marad az összes gyógyászati-csodák között, szeplő ellen, valamint gyöngye, puha bőr és rózsás arczsmin elnyelésére és megtartására. Darabja 80 fillért kapható minden gyógyszerárban és drogueriában, illatszert- és fodrászüzletben. 12142

SARG-féle 60
KALODONT
LEGJOBB FOG-CRÊME
11985

MARGIT GYÓGYFORRÁS
(„Margittelep” Beregmegeye)
gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha vérzéskor esete forog fenn.
Megrendelhető: Edeakuty L.-nél Budapestben és a forrás kezelőegységénél Munkácsen. 12096

HA FÁJ A FEJE,
ne tévoldozz, hanem használj azonnal
24 pasztillát tartalmazó doboz 1 kor. 20 fill.
Minden gyógyszerárban és drogueriában kapható.
Beregmegeye
Beregmegeye-féle MIGRAIN-Pasztillát
mely 5 perc alatt mindenféle természetű ideges fejfájást, még ha krónikus is, megszüntet. Felülmúl minden eddig ismert szert. Hatásos bármilyen, még a legnehezebb fejfájásnál is. 12290
Főrekrát: Beregmegeye-féle Migrain-Pasztillát Kispast, Rákóczi-utca 6.
Egyen postai szállítást 3 doboz rendelésnél. 12290

Adjon izestűt a gyerge
Maggi-féle levesbe.
Készíti MAGGI GYULA és TÁRSA. Iroda Wien IV L. Gyár Bregenz.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

KODAK
Fénykép sötétkamara nélkül. A legegyszerűbb, legkényelmesebb, legkönnyebb, legbiztosabb és legtisztább módját a tekerosfilm-fejlesztésnek a Kodak-napfény-fejlesztő-gép használata által nyerjük. — Árak nagyság szerint K 6.50-től K 45-ig.
Prospektusok ingyen és portómentesen. * Kodak-Társaság korl. kez. mell. Wien, I., Graben 29.
11996

PEJTSIK KÁROLY

József Főherceg Ő. cs. és kir. Penségkamara-i szál-12413 litója

fényképezési cikkek szaküzlete.

BUDAPEST
IV., Városház-u. 1. sz.
V. Kossuth Lajos-u. 4.

Arjegyekkel és felvilágosítással a legnagyobb készlettel szolgál.

KALÁCS-ALEXIN

LEGFINOMABB KOKUSZVAJ FŐZÉSRE, SÜTÉSRE, KIRÁNTÁSHOZ KAPHATÓ MINDENÜTT

A Franklin-Társulat könyvkiadóhivatala a művelt köröknek teljes tisztelettel ajánlja **SZITNYAI ELEK** következő munkáit:

Ész és szív.
Ertekezések a lélektan, nevelés és élet bölcsélet köréből.
Ára füzve 5 korona.

Lélektan és logika.
Negyedik javított kiadás. — Tíz képpel
Ára füzve 2 K 80 f.

Modern, tudományos lélektan, pszichologiai alapon. — Fejtegetései világosak, könnyűek. — Hasznos tanácsok a bölcs és boldog élethez.

Tanulmányok
a magyar ifjúság és a művelt közönség számára.
Második kiadás.
Ára füzve 2 K 40 f. — Vásznonkötésben 3 K.

Egy művészlelkű, mélykedélyű és széles látókörű író felettébb nevelő hatású esszai.

A szellemi tehetségek eredete.
Ára füzve 1 korona.
Vizsgálódások az élet és a tudomány világából. — A talentum és a genie születése. — Szülőknek, nevelőknek egyaránt tanulságos értekezés.

A hibás gondolkodás
mint a boldogulás legfőbb akadályá.
Ára füzve 1 K.
Gondolatok a nevelés és tanítás világából. — A könyvet nagy tudás, józan világnézet, erős erkölcsi felfogás jellemzi. — Mélyenjáró, becses filozófiai feljegyzések.

„A Magyar Filozófiai-Társaság közleményei.”
Szerkeszti SZITNYAI ELEK.
Budapest, VIII., József-körút 23. sz.
Egy évfolyam ára 6 K.

Kaphatók:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t. 1.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz.
és minden könyvkereskedésben.

Szépítő Kúrák
házi használatra.

Bőrszépítő kúra a normális, ép, tiszta arc bőr szépségének ápolására és megőrzésére; száraz, sötét, durva, hámló, feszülő, viszkető, hervadó bőrre; ráncok és libabőr ellen.

Börgyógyító kúra fényes, zsíros, pórusos, altkás (mitesszeres), pattanásos (vimmerlis), vörös arc, vörös orr, vörös kéz, fagyási foltok és izadás ellen.

Bőrtisztító kúra. Elsárgult, leharcolt nap-sütött arckifejezésre, szepülő és májfolt ellen.

Hámlasztó kúra. Lencsefoltok, tégpórusok, pattanásnyomok, rózsapattanás (rosacea) bőrkeményedés, horvát, limfóma és sebhely ellen.

Haj-gyógykúra hajkorpa, hajhullás ellen s a kopaszodás megakadályozására.

Ezen kúrák alatt olyan készleteket (kollektívákat) kell érteni, melyek fel vannak szerelve a megfelelő szappannal, szükséges kozmetikai eszközökkel és szerekkel, melyeknek biztos hatását 1892 óta ezer és ezer arcon tapasztaltuk s a melyeknek ártalmatlanságáról az intézet főorvosa: dr. Jutassy József kozmetikus bőrgyógyász, egészségügytanár kezeli, kinek receptjei szerint a szerk készülnék. A kimerítő használati utasítás alapján mindenki sikeresen kezelheti magát. Jutassy dr. „Szépségápolás” című könyve minden kúrához mellékelve van.

Minden egyes készlet ára 5 korona.
Készíti és elárulja személyesen vagy posta útján a **Kozmetikai Gyógyintézet**
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. I. em.
Kapható vagy megrendelhető az intézetben kívül minden gyógyszerárban. — Főraktár: Török József gyógyszerár Budapest, VI., Király-utca 12. szám. 12402

Nem kell a haját többé ondulálni

ONDULATRICEAL HULLÁMOSÍTÓ

sütőgetni, mert az „Ondulatrice” egyszeri használata után bármely haj 14 napig megtartja természetes hullámosságát.

Készlete 5 perc időt igényel. — Teljesen ártalmatlan. **Egy üveg ára 3 korona.**
Főraktár és szétküldési hely: 12439

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerár Budapest, Király-utca 12 és Andrásy-út 26. Kapható még nagyobb gyógyszertárakban és drogueriákban.

Nevelőnő, első rendű, társasági oklevéllel, nyelvében (magyar, német, francia) és zenében (zongora és ének) teljesen járatos; állást keres, csak előkelő családnál. Bővebbet a kiadóhivatal. 12425

Ingyen és bérmentesen! küldöm meg mindenkinek nagy és gaudon illusztrált: főjegyzékemet 3000-nél több képpel, mindennemű szöveggel, jó és olcsó zeneművekről, es. és kir. udv. szállító

Konrad János zeneesztálistól: háza Brúv 482 (Csehország).

Tanulóegedű vonó nélkül csak K 4.80, 3.50, 6.—. Hegedűvonó K —80, 1.—, 1.40 és feljebb. Csaterák, harmonikák stb. rakáron. Tessék katalogust kérni. 12076

+ Soványosság +

Szép élelt testidomokat a leleti erőporunk által, kitüntetve: Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903. 6—8 hét alatt 30 font súlygyarapodás, garantált ártalmatlan. Orvosilag ajánlja. Szigorúan lekiismeretes. Nem szédítés. Számos köszönőirat. Ára kartonként használati utasítással, postautalványval vagy utánvétellel, de portó nélkül 2 márká. Hygien. intézet.

D. Franz Steiner & Co., Berlin, 37. Königsplatzstrasse 7b Budapestben kapható Török József gyógyszerárban Király-u. 12. 12403

A FÜRDO EGÉSZ EVEN ÁT NYITVA VAN!
Báró KOZMITZA, ezéltt MATTONI-féle „Erzsébet-Sósfürdő” téli és nyári gyógyhely.
Budapest—Kelenföld, villamos vasút közelében. Telefon 40—84.

A gyógyhely forrásai ajánlhatók: a belek bántalmainál, alhasi és által, vérbőség-nél, májbajoknál, aranyérmél, túlságos elhízás-nál, köszvényénel és **női bajoknál.**

Központi gőzfűtés, villamvilágítás, penzió rendszer. A téli időny alatt (sept. 1-től) árkedvezmény. Bővebb felvilágosítással szolgál és prospectust küld **a fürdőigazgatóság.**

Báró KOZMITZA budai KIRÁLY-KESERŰVE első-rangu hashájtó. 12394

TELI-NYÁRI GYÓGYHELY!

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL
Egyenkül kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélték, vöröszegények és lábadozók számára. Elvagyorjlesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. Kihűtő és szűző-nél több orvosi vélemény. **J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.** Vászorolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

1900. párisi vilákiállításán Grand Prix.
Kwizda-fluid.
Kigyójele (Touristfluid.) 11744b

Aromatikus bedörzsolésre az idegek és izmok erősítésére.

1 üveg ára 2 korona. 1/2 üveg ára 1 kor. 20 fl.

Erősítés és erömgújítás céljából eredményesen használják az összes turisták, kerékpárosok és lovaglóknál nagyobb túrák után. Kwizda-Fluid valódi csak a mellette álló védjeggyel. Kapható minden gyógyszerárban. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár: **Török József** gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12. és Andrásy-út 26. sz.

Az összes fővárosi és vidéki elemi-, polgári-, közép-, felsőbb leány-, kereskedelmi és magán iskolákban használatban levő **tankönyvek és segédkönyvek** a legújabb kiadásokban kaphatók **Magyarország legrégibb és legnagyobb tankönyvkereskedésében:**
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz.
Postai megrendelések a beérkezés napján elintéztetnek.

A FRANKLIN-TÁRSULAT és LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
IV., Egyetem-utca 4. szám (Wodianer F. és Fiai) r.-t. VI., Andrásy-út 21. sz.
= kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: =

Dr. Márki Sándor munkái

I. FERENC JÓZSEF
Magyarország királya.
Számos, a szöveg köze nyomott képpel, és képmelléklettel.
Díszkötésben 20 korona

ERZSÉBET
Magyarország királynéja.
Számos, a szöveg köze nyomott képpel, és képmelléklettel.
Díszkötésben 10 korona

Wilde Oszkár munkái

DORIAN GRAY ARCZKÉPE.
Regény. Fordította Schöpflin Aladár. Második ezer. 4 korona

HÁROM MESE.
Fordította Hevesi Sándor. (Magyar Könyvtár 444. sz.) 30 fillér

LADY WINDERMERE LEGYEZŐJE.
Fordította Moly Tamás. (Magyar Könyvtár 323. sz.) 30 fillér

SALOME.
Színmű. Fordította és bevezetéssel ellátta Szini Gyula. (Magyar Könyvtár 479. sz.) 30 fillér

BUNBURY.
Köznapi komédia 3 felvonásban. Komoly emberek számára. (Magyar Könyvtár 488—489. sz.) 60 fillér

Molnár Ferenc munkái

AZ ÖRDÖG.
Vigjáték három felvonásban. Negyedik kiadás. □ □ □
Amateur kiadás. 2 kor. 50 fillér

A PÁL-UTCAI FIÚK.
Regény kis diákok számára □ □ □
Díszkötésben 6 korona

RABOK.
Regény. Ára 4 korona

TALPRA MAGYARI!...
1848-iki szabadságharcunk rövid története.
A szerdültebb ifjúságnak elbeszéli **GRACZA GYÖRGY.**
Számos szöveggéppel és műmelléklettel.
Díszkötésben 7 kor. 20 f.

Sajtó alatt vannak:

DE PROFUNDIS.
Fordította Mikes Lajos.

AZ ESMÉNYI FÉRJ.
Fordította Mihály József.

VITORLÁKKAL A FÖLD KÖRÜL.
Utírajok. Az ifjúság számára írta **JENOVAY JENŐ.**
Számos szöveggéppel és nyolc műmelléklettel
Díszkötésben 6 korona

Minden ujságolvasónak nélkülözhetetlen!
Idegen Szavak Szótára.
Együttal a nálunk használatos idegennyelvű szólásmondók és szálligék magyarzata.
Szerkesztette **RADÓ ANTAL.**
Második javított kiadás.
Ára csinos kötésben K 4.—

Nyelvünk tele van idegen szókkal: latin, görög, német, francia, angol, olasz, orosz, sőt még török, arab, perzsa és szanszkrit szók is vegyültek bele, sőt vegyülnek bele ma is napról-napra. Ritka nyelvtudós az, aki mind a szótát megérti. A nagy közönség a felsorolt nyelvek közül egyet-kettőt ha tud, valamennyit tizezer közül tán egy! Ezeknek lépten-nyomon szükségük van tehát olyan könyvre, mely **az idegen szavakat megmagyarázza.**

Hánszor akad fenn kivált az újdöglőknél egy-egy előtte érthetetlen idegen szóban! Hánszor nem értenek kivált a nők egy-egy latin és görög szót, a minők napilapjaink minden számában, sőt regényekben és szindarabokban is százeval fordulnak elő! S hánsyan használják rosszul az ilyen szavakat, mert nincsenek tisztában értelmükkel s ezzel neveltségessé teszik magukat.

Az **Idegen Szavak Szótára**, melyet a legjelesebb magyar írók egyike, **Radó Antal**, a legnagyobb gondallal szerkesztett, mintegy tizezer idegen szót, szólásmondót és szálligét ölel fel, úgy hogy alig lesz ró eset, hogy valaki hiába forduljon hozzá utmutatásért. Azért ró eset, hogy valaki hiába forduljon hozzá utmutatásért. Azért ró könyv helyét kell hogy találjon minden könyvtárban, bármily kicsinyben is. Senki el ne legyen nélküle!

Kérje mindenki
a két legjobb elterjedt gyűjteményes vállalat, a **Magyar Könyvtár** (Szerkeszti Radó Antal) és **Olcsó Könyvtár** (Szerkeszti Gyulai Pál)

teljes jegyzékét, melyből a legkiválóbb és legolcsóbb olvasmányokat válogathatják ki. E jegyzék minden könyvárus ingyen adja; szívesen megküldi ingyen és bérmentve a kiadó-cég is.

Pekár Gyula
Ferrara-Ravenna-Firenze.
Körképek.
14 melléklettel és szövegbe nyomott 86 képpel.
Ára díszkötésben 8 korona.

Dr. Darvai Móricz
Benvenuto Cellini.
17 szöveggéppel és 18 műmelléklettel.
Ára díszkötésben 8 korona.

Malonyay Dezső
Munkácsy Mihály.
131 szöveggéppel és 21 műmelléklettel.
Két kötet.
Ára a két díszkötésű kötetnek 16 korona.

Magyar Könyvtár
Szerkeszti **RADÓ ANTAL.**
Elsőrangú hazai és külföldi írók regényei, elbeszélések, versek, színművek, ismeretterjesztő művek sorozata.

Minden füzet külön is kapható.	1-492. szám.	Egy-egy szám ára 30 fillér.
--------------------------------	--------------	-----------------------------

Legújabb megjelent füzetek:
482. **Prém József.** Munkácsy Mihály.
483. **Michel Provins.** Jelenetek. Ford. Gábor Andor.
484. **Lukianos.** A görög sport. Ford. Jakabinyi Péter.
485. **Szini Gyula.** Trilbi és egyéb történetek.
486. **Katona Lajos.** Középkori Legendák és Póldák.
487. **Guy de Maupassant.** Az ékszer. Ford. Tóth B.
488-489. **Wilde Oszkár.** Bunbury (The importance of being Earnest.) Köznapi komédia három felvonásban. Fordította Mikes Lajos.
490. **Turgenyev Iván.** Pjetuskov. Ford. Ambroziacs Dezső.
491. **Marcus Tullius Cicero** beszéde. Fordította Szidarovszky János.
492. **Somossi István.** A bélyeggyűjtés kézikönyve.

Olcsó Könyvtár
Szerkeszti **GYULAI PÁL.**
Hazai és külföldi írók regényei és elbeszélései; versek, színművek és ismeretterjesztő művek.

Minden füzet külön is kapható.	1-1473. szám.	Egy-egy szám ára 20 fillér.
--------------------------------	---------------	-----------------------------

Legújabb megjelent füzetek:
1446-1449. **Machiavelli Miklós.** A fejedelem. Olaszból fordította Orbán Dezső.
1450. **A magyar szabadságharc német dalnoka.** Szemelvények Hartmann Móricz költeményeiből. Fordította Kosza Andor.
1451. **Gyulai Pál.** Emlékezés Deák Ferenczre.
1452-1453. **Istváni Pál.** Volter és Grizeldis. Bevezette és magyarázó jegyzetekkel kísérte Vende Ernő.
1454-1456. **Ihering Rudolf.** Küzdelem a jogért. Ford. dr. Szilassy Cézár.
1457-1463. **Mac Donagh Mihály.** Az angol parlament szokásai, furcsaságai és humora. Ford. Huszár I.
1464-1473. **Fogazzaro Antal.** A szent. Ford. Vetszi József.

FÖLDES MARGIT CRÈME LEGYŐDŐ ARCÉSZEJŐ ÁRCSZER

11833

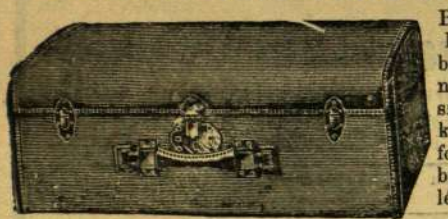
HELLER-féle angol táska.

Barna finom tehénbőr... Hossza 40 45 50 55 60 65 70 cm.

Ár K 27.- 31.- 35.- 39.- 42.- 46.- 53.-

HELLER-féle ruha-börönd.

Barna vitorlavászonnal borítva... Hossza 60 65 70 cm.

Ár K 25.- 27.50 29.50 Nagy választék utóböröndök, toalettkészlet...

Advertisement for 'Chininezukorkája' (Chinini) medicine, including product images and text about its benefits for various ailments.

Magyar Királyi Államvasutak.

19567/1907.

A. Pályázati hirdetmény.

Az alulírt igazgatóság a magyar királyi államvasutak részére...

A kiírás tárgyát képező árakat előtérítendő jegyzék, mely egyszerűen mind a szállítási vonatkozó részletes módokat...

Bánatpénz az ajánlott áraknak egy évi értékének 5%-a készpénz, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi október 14-én déli 12 óráig...

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Magyar Királyi Államvasutak. Igazgatóság.

138652/1907.

Pályázati hirdetmény.

Alulírt igazgatóság a Magyar Királyi Államvasutak részére az 1908. évben szükséges alább megnevezett anyagok...

A szállításra vonatkozó és az ajánlattevőnek kötelező, részletes módokat tartalmazó ajánlati felhívás az alulírt igazgatóság anyag és leltár beszerzési szakosztályánál...

Bánatpénz gyanánt az ajánlott áraknak 5%-a legkésőbb f. évi október hó 9-ének déli 12 óráig a Magyar királyi államvasutak budapesti központi főpénztáránál...

Bánatpénz nélkül, vagy később benyújtott, valamint az olyan ajánlatok, melyek nem az előírt módon tételnek és a pályázatok figyelembe nem vehetők.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága. (Utányomás nem díjazatik.)

FÖLSÉGES ILLUZIÓ! Tör. távirat! A karácsonyfa legpompásabb díszé...

egészen fémből, 6 aranyozott anyaggal, 30 cm. magas, keszeség kifogástalan működését. — Egyszerű felvétel által a legnagyobb, vagy a legkisebb fán rögtön alkalmazható.

Legújabb üveg karácsonyfadísz.

12 db válogatott, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K. 40, —, 50, —, 70, —, 80, —, 1. —, 1.20, 1.30, 2. —, 6 db kartonban, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K. —, 75, —, 90, 1. —, 1.20, lametta (angyalhaj) ezüst vagy arany, borítékonként K. —, 10, díszodrony 100 db K. —, 20, láncok üveglólyókból 1/2 egész 2 m hosszúságig, a gölyök nagysága szerint K. —, 30, —, 35, 4.20, 1.40, Karácsonyfa-gyertyáskák, 24 db kartonban K. —, 50, nagyobbak 15 db kartonban K. —, 58, gyertyatartó tucatja K. —, 50.

Karácsonyi jutalom!

Minden t. cz. vevő, a ki a szeptember 1. és november 30. közötti időben egyszerre 40 koronányi levelel megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalom gyanánt a 4343. számú riadó-ébredőtől éjjeli világító mutatólappal és egy 1908-ra szóló naptárral kap mellécsomagolva.

Kicsérés megengedve, vagy pénzvisszaadás, tehát nincs kockázat!

Szétküldés utánvétel vagy előfizetés mellett. A megrendelés legkésőbbben a postautalvány levéljén szelvényen eszközölendő. Okvetlen szükséges, hogy a megrendelőlevelekben vagy kártyákon meg legyen jelölve, utánvétel kívánatik-e az ár vagy pedig alment már az összeg utalványval. Ugyisint érdeklében áll minden megrendelőnek a megrendelési december 15. délelőtt beküldeni, mert a posta ezen időn túl, a nagy tördelés miatt, nem szállít olyan gyorsan, mint normális forgalom mellett.

Cs. és kir. udv. szállító Konrad János első oragyára Brűx 2004. sz. (Szechországi).

Tessék legújabb árjegyzékemet kérni 3000 képpel, mely önének azonnal ingyen és portmentesen megküldetik.

5 korona!

Valódi svájci rendszerű Roskopf-patent-anker-re-montor-óra masszív és szolid linzrózógóval védve. Svájci aknérű, valódi védplombával ellátott nikkelórákban, csukló-felület, tojásdad könyvel, 36 óráig jár (nem 12 óráig) az óra.

7223. Pénztárak egy drb világosharna salfianbőrű, nagy fizető-táska, 4 rekesz-szel, belső rugókengyelvel, nikkel-húzózárral, 9 cm hossz, 6 cm széles K. 1.50. 7202. sz. Ölező, jó pénztárca egy darab erős sima bőrből összehajta, elsőrendű marhabőr csapattal, 4 rekesz-szel és billettáskával, 3 lakkattal, 9 cm hossz, 6 cm széles K. 1.35. Jobbjátka pénztárak K. 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20 és feljebb. Tessék katalógust kérni!

Minden t. cz. vevő, a ki a szeptember 1. és november 30. közötti időben egyszerre 40 koronányi levelel megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalom gyanánt a 4343. számú riadó-ébredőtől éjjeli világító mutatólappal és egy 1908-ra szóló naptárral kap mellécsomagolva.

VASÁRNAPI UJSÁG

39. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SZEPTEMBER 29.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona.

A 'Világkrónika'-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldi is csatolandó.

KAZINCZY FERENCZ SZÜLŐHÁZA ÉRSEMJÉNEN.

KAZINCZY FERENCZ.

Művelődéstörténetünk vértanú-glóriájával megszentelt apostolának. Éremjén nagy szülőltének, Kazinczy Ferencznek ünnepe volt vasárnap, abból az alkalomból, hogy a magyar dal jeles művésze, Fráter Lóránd emléket állított számára, így bizonyított téve arról a szoros kapcsolatról, mely nemzetünk jelenét múltjához fűzi. Hogy csakugyan az egész ország szükségét érezte ennek az ünneplésnek, mutatja az a hatalmas érdeklődés, mely külső fényben, benső összhangban oly impozáns, a résztvevők előtt felejtethetlenné tette Kazinczy emlékének mostani felújítását. S ha igaz az, hogy minden ünnep igazi jelentőségét az ünnepi érzések nemes tisztasága adja meg, milyen tisztítóan, nemesítően hathatott a reform-kor ideális vezéralakjára való visszaemlékezés nemzeti küzdelmeink mostani nehéz korszakában. A Széchenyi ajkán megszólaló nemzeti lélek, mely Kazinczy egyniségét, törekvéseit áthatja, megmészíti. Főlépése abba az időbe esik, midőn a nemzetnek romlása lett az élvezet, a nemesség hazája feldúlt védfalából

KAZINCZY FERENCZ ÉRSEMJÉNI SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE.

Advertisement for Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölesön R-T, including address and contact information.

Advertisement for Knuth Karoly, a watchmaker and jeweler, including address and services offered.

Vértes-féle Sósorszesz Minden háznál szükséges. 12003